ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Διπλωματική Εργασία

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

του

ΠΑΣΧΑΛΗ ΤΕΡΖΟΠΟΥΛΟΥ
Επιβλέπων Καθηγητής: Χρήστος Νεγκάκης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην Στρατηγική Διοικητική Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση

Νοέμβριος 2015

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Διεθνώς αναγνωρίζεται πλέον ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου ως μια διαδικασία που παρουσιάζει πολλαπλά οφέλη και προσθέτει αξία για κάθε οικονομική μονάδα εφόσον διενεργείται αποτελεσματικά.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η θεωρητική διερεύνηση και ανάδειξη του ρόλου και της σημασίας του εσωτερικού ελέγχου ως ενός πολυδιάστατου διοικητικού εργαλείου και εργαλείου λήψης αποφάσεων για κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα.

Μέσω της μελέτης αυτής, διαπιστώνεται πως ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει υψηλού επιπέδου και εξειδικευμένες υπηρεσίες προς τη διοίκηση κάθε οικονομικής μονάδας συμβάλλοντας στην επίτευξη των αντικειμενικών στόχων της μέσω μιας προσέγγισης που επικεντρώνεται στην αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών της διοίκησης, της διαχείρισης κινδύνων, του ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης.

Λέξεις – κλειδιά: υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου, σύστημα εσωτερικού ελέγχου, λήψη αποφάσεων, επιχειρηματική δραστηριότητα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ 5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ 7
1.1 Γενικά 7
1.2 Έννοια Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου 8
1.3 Οργάνωση Εσωτερικού Ελέγχου 10
1.4 Ρόλος Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου 11
1.5 Είδη Εσωτερικού Ελέγχου 13
1.6 Επιτροπή Ελέγχου 14
1.7 Σχέση Επιτροπής Ελέγχου και Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου 16
1.8 Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικών Ελεγκτών 17
1.9 Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου 19
1.10 Διαδικασία Εσωτερικού Ελέγχου 21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ 25
2.1 Έννοια Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου 25
2.2 Ρόλος Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου 27
2.3 Διακρίσεις Εσωτερικών Δικλείδων Ασφαλείας 28
2.4 Σχέση Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και Εσωτερικού Ελέγχου 28
2.5 Συστατικά Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου 29
2.6 Αποτελεσματικότητα Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου 32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ – ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ 40

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ 49
5.1 Εσωτερικός Έλεγχος και Λήψη Αποφάσεων 49
5.2 Εσωτερικός Έλεγχος και Εταιρική Διακυβέρνηση 50
5.3 Εσωτερικός Έλεγχος και Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση 53

5.4 Εσωτερικός Έλεγχος και Απάτη 55
5.5 Εσωτερικός Έλεγχος και Διαχείριση Κινδύνων 57
5.6 Σχέση Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου 60

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 63

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 65

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καθώς όλες οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται μέσα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, οποιαδήποτε μορφή ελέγχου αποκτά διαρκώς αυξανόμενη σημασία.

Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια η οικονομική κατάσταση που έχει επηρεάσει αρνητικά την λειτουργία και την επίδοση των επιχειρήσεων σε συνδυασμό με την αποκάλυψη διάφορων οικονομικών σκανδάλων έχει φέρει στο προσκήνιο το θέμα της σημασίας του εσωτερικού ελέγχου ως λειτουργία και διαδικασία μέσα σε κάθε οικονομική οντότητα.

Είναι γεγονός πως ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου έχει διαφοροποιηθεί σημαντικά από το παρελθόν, ενώ έχει διευρυνθεί σημαντικά και η αποστολή του, με αποτέλεσμα να έχει αυξηθεί η ζήτηση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου από τις οικονομικές μονάδες. Αναγνωρίζεται σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό η σημασία του εσωτερικού ελέγχου ως διοικητικού εργαλείου, που θεωρείται ως έναν από τους πυλώνες της εταιρικής διακυβέρνησης, υποστηρίζοντας την διοίκηση μιας οικονομικής μονάδας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, στην επίτευξη των εταιρικών στόχων και την βελτίωση της απόδοσης της.

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου ως μια διακεκριμένη υπηρεσία μέσα σε μια επιχείρηση και ξεχωριστό στοιχείο του συστήματος εσωτερικού ελέγχου έρχεται για να εντοπίσει και να αντιμετωπίσει τις αδυναμίες και τα λάθη της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Οι εταιρίες, για να επιτύχουν την εύρυθμη, αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία τους, θα πρέπει να θεσπίσουν μέτρα και διαδικασίες, με τις οποίες θα παρακολουθούν και θα ελέγχουν την πορεία των εργασιών, τους, το βαθμό συμμόρφωσης με την ισχύουσα νομοθεσία και την αξιοπιστία της παρεχόμενης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Είναι, επομένως, απαραίτητη η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου, ο ρόλος του οποίου μέσα σε μια εταιρία είναι προληπτικός, κατασταλτικός αλλά και δημιουργικός, αφού αξιολογείται η αποτελεσματικότητα των πολιτικών, των μέτρων και των συστημάτων στα οποία στηρίζει ο οργανισμός τη λειτουργία του

Ως συνέπεια των παραπάνω, η εργασία αυτή, που αποτελείται από πέντε κεφάλαια, διερευνά τον ρόλο και την σημασία της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου ως εργαλείο λήψης αποφάσεων μέσα σε μια οικονομική μονάδα. Στόχος της είναι να αναδείξει τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου ως ένα διοικητικό εργαλείο που προσθέτει αξία.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται η διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται ο ρόλος της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου, τα είδη και η διαδικασία

εσωτερικού ελέγχου, καθώς και ο κώδικας δεοντολογίας και τα επαγγελματικά πρότυπα που διέπουν το έργο του εσωτερικού ελεγκτή. Το δεύτερο κεφάλαιο περιγράφει την έννοια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και παρουσιάζει τον ρόλο και τα χαρακτηριστικά του μέσα σε μια επιχείρηση, ενώ το τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζει συνοπτικά το νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο που διέπει την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου στην Ελλάδα.

Το τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζει ορισμένες μελέτες των τελευταίων χρόνων με αντικείμενο τον εσωτερικό έλεγχο και τον ρόλο του για κάθε οικονομική μονάδα, ενώ το τελευταίο κεφάλαιο αναλύει τον ρόλο και την σημασία του εσωτερικού ελέγχου. Αποτυπώνεται ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου ως εργαλείο λήψης αποφάσεων, τονίζοντας την σημασία του για την αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση, την διαχείριση των κινδύνων, την χρηματοοικονομική πληροφόρηση, τον εντοπισμό και την αποτροπή της απάτης καθώς την ενίσχυση της λειτουργίας του εξωτερικού ελέγχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

1.1 Γενικά

Όλες οι σύγχρονες οικονομικές μονάδες δραστηριοποιούνται μέσα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, στο οποίο η ελεγκτική αποκτά ζωτική σημασία με διαρκώς αυξανόμενη σημασία. Η ζήτηση για κάθε μορφής έλεγχο προέρχεται από την ανάγκη που έχουν οι επιχειρήσεις να έχουν κάποια μέσα ανεξάρτητου ελέγχου και δικλείδων ασφαλείας για τη μείωση λαθών στη τήρηση των βιβλίων και των στοιχείων, στην διαφύλαξη του ενεργητικού και τον εντοπισμό της απάτης. Οι ατέλειες της ανθρώπινης φύσης, ο έγκαιρος εντοπισμός και η διόρθωση των λογιστικών σφαλμάτων, η σχέση ιδιοκτήτη και διαχειριστή, καθώς και η ανάγκη για αξιόπιστες πληροφορίες δημιουργούν την ανάγκη για χρησιμοποίηση των υπηρεσιών της ελεγκτικής[1].

Η αυξανόμενη πολυπλοκότητα και όγκος των συναλλαγών, η απόσταση της διοίκησης από την πηγή των συναλλαγών, η τεχνική (λογιστική) εμπειρογνωμοσύνη που απαιτείται για την αξιολόγηση και σύνοψη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με ουσιαστικό τρόπο, η ανάγκη για οργανωτική δομή που εξασφαλίζει ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα καθώς και η ανάγκη ύπαρξης μιας υπηρεσίας που θα αποτελεί «τα μάτια και τα αυτιά» της διοίκησης συνέβαλαν στη δημιουργία της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου ως αναπόσπαστο μέρος των σύγχρονων επιχειρήσεων.

Μια από τις βασικές διακρίσεις των ελέγχων γίνεται ανάλογα με το πρόσωπο που διενεργεί τον έλεγχο . Έτσι, με κριτήριο αν οι ελεγκτές ανήκουν ή όχι στο ανθρώπινο δυναμικό του ελεγχόμενου φορέα, οι έλεγχοι διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελέγχους.

Η διοίκηση κάθε επιχείρησης θέλει να έχει την επίβλεψη όλων των ενεργειών και των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων , έτσι ώστε να διασφαλιστεί η εύρυθμη, η αποδοτική και αποτελεσματική λειτουργία της. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω του εσωτερικού ελέγχου και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου[2].

Ο όρος εσωτερικός έλεγχος χρησιμοποιείται στην ελεγκτική βιβλιογραφία και πρακτική για να αποδώσει το έργο που διενεργεί η ομάδα εσωτερικού ελέγχου για

---

[1] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 47-50

[2] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 100

λογαριασμό της ανώτερης διοίκησης (internal audit). Η έννοια αυτή δεν θα πρέπει να συγχέεται με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου (internal control), που αποτελεί τις εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται σε μια οικονομική μονάδα, για να διασφαλιστεί η διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων της καθώς και η αποτελεσματική και αποδοτική αξιοποίηση των παραγωγικών της πόρων

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί μια διακεκριμένη υπηρεσία μέσα σε μια επιχείρηση, αποτελώντας ένα ξεχωριστό στοιχείο του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Επιφορτισμένοι με τη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου μέσα σε μια επιχείρηση είναι οι εσωτερικοί ελεγκτές που αποτελούν στελέχη αυτής και παρέχουν στη διοίκηση αξιόλογες πληροφορίες για τη λήψη αποφάσεων που διασφαλίζουν την αποτελεσματική λειτουργία της[3].

Το ολοένα και πιο ανταγωνιστικό και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούν οι επιχειρήσεις, η εντατική χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών, η ενισχυμένη απαιτήσεις συμμόρφωσης με νόμους και κανονισμούς και η εστίαση στη διαχείριση των κινδύνων αποτελούν μερικούς από τους λόγους για τους οποίους ο εσωτερικός έλεγχος αποκτά μεγάλη σημασία για τις εταιρίες.

1.2 Έννοια Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου

Με το πέρας των χρόνων, ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου έχει εξελιχθεί. Αρχικά, ο εσωτερικός έλεγχος ήταν υπεύθυνος για την επίβλεψη του έργου της διοίκησης χωρίς να έχει καθόλου συμβουλευτικές αρμοδιότητες. Σταδιακά όμως απέκτησε συμβουλευτικό ρόλο και στενή σχέση με την διοίκηση.

Στο παρελθόν, ο εσωτερικός έλεγχος θεωρούνταν ως μια διαδικασία επίβλεψης που δεν διαδραματίζει ρόλο στην επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων. Σταδιακά όμως ως αποτέλεσμα της κοινωνικοοικονομικής εξέλιξης, η έννοια και ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου διευρύνθηκαν.

Σύμφωνα το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου αποτελεί μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, εγγυητική και συμβουλευτική υπηρεσία, σχεδιασμένη και οργανωμένη ώστε να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του

[3] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 385

οργανισμού[4]. Βοηθά μια επιχείρηση να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους της μέσω μιας συστηματικής και πειθαρχημένης προσέγγισης για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών της διοίκησης, της διαχείρισης κινδύνων, του ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης[5].

Ο Ν.3492/06 ορίζει ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι η ανεξάρτητη ελεγκτική − συμβουλευτική δραστηριότητα παροχής διαβεβαίωσης περί της επάρκειας των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου ενός φορέα, με στόχο τη βελτίωση των λειτουργιών του και την επίτευξη των στόχων του, χρησιμοποιώντας συστημικές και δομημένες μεθοδολογίες. Οι μεθοδολογίες αυτές στοχεύουν κυρίως στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών που διέπουν τη λειτουργία του, των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου και των διαδικασιών ελέγχου[6].

Ο εσωτερικός έλεγχος επανεξετάζει, αξιολογεί και κοινοποιεί πληροφορίες για όλες τις δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας βοηθώντας την διοίκηση στην διαδικασία λήψης αποφάσεων. Ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιεί μια εργασία που οι μέτοχοι θα ήθελαν να επιτελέσουν ώστε να είναι πάντα ενήμεροι για την επένδυση τους.

Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να οριστεί ως μια ανεξάρτητη λειτουργία, η οποία συστήνεται στα πλαίσια μιας οικονομικής μονάδας για να εξετάσει και να αξιολογήσει τις δραστηριότητες της ως υπηρεσία εντός αυτής. Αποτελεί ένα σημαντικό διοικητικό εργαλείο ελέγχου, που συνδέεται άμεσα με την οργανωτική δομή και τους γενικοί κανόνες μιας επιχείρησης και προσφέρει θεμελιώδη ασφάλεια στην επιχείρηση όσον αφορά την αξιοπιστία των οικονομικών υποθέσεων της. Ο στόχος του εσωτερικού ελέγχου είναι, μεταξύ άλλων η παροχή πληροφοριών, έτσι ώστε η διοίκηση να λαμβάνει αποφάσεις που βασίζονται σε συγκεκριμένες καλές, ακριβείς και έγκαιρες πληροφορίες. Αποτελεί ένα όργανο διοικητικού ελέγχου και συστηματικής επαλήθευσης της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των επαγγελματικών δραστηριοτήτων μιας εταιρίας. Αξιολογεί τις εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας και τις επιχειρησιακές και διοικητικές λειτουργίες, αναλύοντας τις αποτυχίες και τον σχετικό κίνδυνο και παρέχοντας συστάσεις για την αποκατάσταση των ανωμαλιών. Οι

---

[4] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 100-101

[5] Ηλιάννα Ζαφειράκου, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Ο εσωτερικός έλεγχος των ελληνικών επιχειρήσεων: Εμπειρική προσέγγιση», ΣΠΟΥΔΑΙ, Τεύχος 57, Νο.1, 2007, σελ. 658-679

[6] Νόμος 3492/2006, «Οργάνωση συστήματος ελέγχου για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Κρατικού και των εκτός του Κρατικού Προϋπολογισμού φορέων και άλλες διατάξεις.», ΦΕΚ Α΄ 210 / 5.10.2006

εργασίες εσωτερικού ελέγχου αποσκοπούν στην προστασία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας από την απάτη ή την σκόπιμη ανακρίβεια[7].

1.3 Οργάνωση Εσωτερικού Ελέγχου

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, η οργάνωση και λειτουργία εσωτερικού ελέγχου αποτελεί προϋπόθεση για την εισαγωγή μετοχών ή άλλων κινητών αξιών σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά. Η διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου πραγματοποιείται από ειδική υπηρεσία της εταιρίας, την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου.

Η μονάδα εσωτερικού ελέγχου είναι η ανεξάρτητη ελεγκτική − συμβουλευτική υπηρεσία, η οποία παρέχει διαβεβαίωση περί της επάρκειας των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου ενός φορέα[8].

Η οργάνωση της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου και η ένταξη της στο οργανόγραμμα μιας εταιρίας θα πρέπει να γίνεται κατά τρόπο που να της δίνει τη δυνατότητα αναφοράς στα υψηλότερα επίπεδα διοίκησης και να επηρεάζει θετικά την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας καθώς και την αποδοτικότητα της εταιρίας. Το οργανωτικό επίπεδο της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα στην υπηρεσία να μπορεί να επιτυγχάνει τους αντικειμενικούς της στόχους. Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μια σημαντική υπηρεσία στο οργανόγραμμα και την ιεραρχία μιας οικονομικής μονάδας και θα πρέπει να αποτελείται από έμπειρο και εξειδικευμένο προσωπικό[9].

Η ανάθεση της διενέργειας του εσωτερικού ελέγχου σε υπεύθυνα πρόσωπα δεν απαλλάσσει το Διοικητικό Συμβούλιο από την υποχρέωση ελέγχου της νομιμότητας της λειτουργίας της εταιρίας. Ο εσωτερικός έλεγχος εντάσσεται στο πλαίσιο της ορθολογικής διοικητικής οργάνωσης της εταιρίας, ενώ αρμόδιο όργανο για τον διορισμό αυτών των προσώπων είναι το Διοικητικό Συμβούλιο[10].

---

[7] Juarez Pinto, Anisio Candido Pereira, Joshua Onome Imoniana and Marcos Reinaldo Severino Peters, «Role of Internal Audit in Managerial Practice in Organisations», African Journal of Business Management, Vol. 8(2), January, 2014, pp. 68-79

[8] Νόμος 3492/2006, «Οργάνωση συστήματος ελέγχου για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Κρατικού και των εκτός του Κρατικού Προϋπολογισμού φορέων και άλλες διατάξεις.», ΦΕΚ Α΄ 210 / 5.10.2006

[9] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 100-104

[10] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 104-105

Οι εσωτερικοί ελεγκτές που συνθέτουν την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου θα πρέπει να είναι ανεξάρτητα, να μην υπάγονται ιεραρχικά σε καμία άλλη υπηρεσιακή μονάδα, ενώ εποπτεύονται από ένα ως τρία μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Ορίζονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου και απασχολούνται πλήρως και αποκλειστικά με την ανατεθείσα σε αυτούς υπηρεσία, χωρίς να αντικαθιστούν στα καθήκοντα τους άλλα άτομα που βρίσκονται σε λειτουργικούς τομείς δράσης.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν γνώση κάθε εγγράφου, αρχείου, βιβλίου, τραπεζικού λογαριασμού ή χαρτοφυλακίου της εταιρίας και να έχουν πρόσβαση σε κάθε υπηρεσία της εταιρίας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας οφείλει να συνεργάζεται με τους εσωτερικούς ελεγκτές και να τους παρέχει τα αναγκαία μέσα για την διευκόλυνση του έργου τους[11].

Οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να:

- να κατέχουν αναλυτικές και κριτικές δεξιότητες σκέψεις, μια αποτελεσματική μέθοδος για να αποκτήσουν μια επαρκή κατανόηση του κάθε ελεγχόμενου, νέες έννοιες, αρχές και τεχνικές του εσωτερικού ελέγχου
- να κατανοούν τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που σχετίζονται τόσο με τον ελεγχόμενο όσο και με τους ελεγκτές
- να αναπτύσσουν τους γενικούς και ειδικούς στόχους του ελέγχου για κάθε ελεγκτικό έργο
- να επιλέγουν, συλλέγουν (χρησιμοποιώντας ένα ευρύ φάσμα διαδικασιών ελέγχου), αξιολογούν και να τεκμηριώνουν τα αποδεικτικά στοιχεία του ελέγχου
- να υποβάλλουν τις εκθέσεις με τα αποτελέσματα του ελέγχου σε μια ποικιλία μορφών
- να γνωρίζουν τον κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας καθώς και την τεχνολογία ελέγχου που εφαρμόζεται σε μια ποικιλία τύπων των εκθέσεων ελέγχου[12].

1.4 Ρόλος Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου

Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου μέσα σε μια επιχείρηση θα πρέπει να είναι δυναμικός, συνεχώς μεταβαλλόμενος έτσι ώστε να καλύπτει τις ανάγκες της. Αντικειμενικός σκοπός της

[11] Νόμος 3016/2002, «Για την εταιρική διακυβέρνηση, θέματα μισθολογίου και άλλες διατάξεις.», ΦΕΚ Α' 110/ 17.5.2002

[12] The Institute of Internal Auditors Research Foundation « Internal Auditing: History, Evolution, and Prospects», 2003

υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου είναι η παροχή υψηλού επιπέδου και εξειδικευμένων υπηρεσιών προς τη διοίκηση κάθε οικονομικής μονάδας, η βοήθεια των μελών της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, η παροχή συμβουλών με ελάχιστο κόστος, η αξιολόγηση των πολιτικών, μέτρων και συστημάτων στα οποία στηρίζει ο οργανισμός τη λειτουργία του, και κυρίως του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Έτσι, συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της επιχείρησης μέσα από την ηθική και αποτελεσματική διακυβέρνηση[13].

Συνοπτικά, η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου μέσα σε μια οικονομική μονάδα συμβάλλει:

- στην διασφάλιση της ύπαρξης αποτελεσματικής και επαρκούς οργανωτικής δομής
- στην κατανόηση και αξιολόγηση των επιχειρηματικών κινδύνων και την αξιολόγηση της επάρκειας των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου
- στην ρύθμιση των σχέσεων και των συναλλαγών με τρίτα πρόσωπα
- στην διασφάλιση του τρόπου λειτουργίας της
- στην διασφάλιση της τήρησης και της εφαρμογής του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας και του καταστατικού
- στην διασφάλιση της πληρότητας, ακρίβειας και αξιοπιστίας των οικονομικών στοιχείων και των οικονομικών καταστάσεων
- στην αξιολόγηση της τήρησης των προδιαγραφών του συστήματος εσωτερικού ελέγχου
- στον εντοπισμό περιοχών που χρειάζονται ενίσχυση των εφαρμοζόμενων συστημάτων και ελέγχων
- στον εντοπισμό και την πρόληψη φαινομένων απάτης
- στην ενημέρωση του Διοικητικού Συμβουλίου για πιθανές περιπτώσεις σύγκρουσης των ιδιωτικών συμφερόντων των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή των διευθυντικών στελεχών της εταιρίας με τα συμφέροντα της εταιρίας
- στην ενημέρωση της διοίκησης για τα αποτελέσματα των διενεργηθέντων ελέγχων
- στην παροχή οποιαδήποτε πληροφορίας ζητηθεί εγγράφως από τις εποπτικές αρχές και στην διευκόλυνση με κάθε δυνατό τρόπο του έργου παρακολούθησης, ελέγχου και εποπτείας που αυτές ασκούν
- στη βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων
- στην ορθή και έγκαιρη αναγνώριση των υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των ενδεχόμενων υποχρεώσεων της οικονομικής μονάδας

[13] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 386-390

- στη συμμόρφωσης με τις εσωτερικές και εξωτερικές κατευθυντήριες γραμμές και πολιτικές καθώς και στην εφαρμογή των νόμων και των κανονιστικών απαιτήσεων
- στη διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων
- στη διασφάλιση της επάρκειας της ασφάλειας και του ελέγχου των συστημάτων πληροφοριών
- στην αξιολόγηση της απόδοσης των επενδύσεων με βάση τον αρχικό σχεδιασμό τους
- στον έλεγχο της πολιτικής προσλήψεων, αξιολογήσεων και προαγωγών του προσωπικού
- στην εκτέλεση ελέγχων ειδικού σκοπού
- στον έλεγχο της νομιμότητας των αμοιβών και των παροχών προς τα μέλη της διοίκησης
- στον έλεγχο των σχέσεων και των συναλλαγών της εταιρίας με συνδεδεμένες εταιρίες ή με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου
- στην αξιολόγηση του κόστους και της απόδοσης κάθε τμήματος
- στην διασφάλιση της καλής εξωτερικής εικόνας και φήμης
- στην αξιολόγηση του τρόπου συνεργασίας και επικοινωνίας των εργαζομένων
- στη διασφάλιση της επάρκειας, της συνάφειας και της αξιοπιστίας των πληροφοριακών συστημάτων διοίκησης[14 , 15 , 16]

1.5 Είδη Εσωτερικού Ελέγχου

Στην διεθνή βιβλιογραφία, οι εσωτερικοί έλεγχοι διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: α) στους διαχειριστικούς λογιστικούς εσωτερικούς ελέγχους και β) στους διοικητικούς εσωτερικούς ελέγχους

Από την μια πλευρά, υπάρχει ο διαχειριστικό-λογιστικός εσωτερικός έλεγχος, που αναφέρεται στις οικονομικές καταστάσεις και περιλαμβάνει εκείνες τις μεθόδους τις διαδικασίες, και το σχέδιο χρηματοοικονομικής οργάνωσης με τις οποίες επιδιώκεται η διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής μονάδας καθώς η εξασφάλισης της ακρίβειας και αξιοπιστίας των λογιστικών πληροφοριών και οικονομικών καταστάσεων.

---

[14] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 390-392

[15] Ηλιάνα Ζαφειράκου, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Ο εσωτερικός έλεγχος των ελληνικών επιχειρήσεων: Εμπειρική προσέγγιση», ΣΠΟΥΔΑΙ, Τεύχος 57, Νο.1, 2007, σελ. 658-679

[16] Νόμος 3016/2002, «Για την εταιρική διακυβέρνηση, θέματα μισθολογίου και άλλες διατάξεις.», ΦΕΚ Α’ 110/ 17.5.2002

Από την άλλη, ο διοικητικός εσωτερικός έλεγχος δεν σχετίζεται με τις οικονομικές καταστάσεις και δεν ενδιαφέρει τους εξωτερικούς ελεγκτές. Αντίθετα, περιλαμβάνει το σχέδιο οργάνωσης της εταιρίας, τις κατευθυντήριες οδηγίες της διοίκησης, τις πολιτικές, τους κανονισμούς, τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων με τους οποίους επιδιώκεται η προσήλωση όλων των οργάνων της επιχείρησης στις εντολές και τους στόχους της διοίκησης. Μέσω του διοικητικού εσωτερικού ελέγχου, μια επιχείρηση διασφαλίζει τον έλεγχο των δραστηριοτήτων της, την λειτουργική αποτελεσματικότητα και την συμμόρφωση προς τις πολιτικές της[17].

1.6 Επιτροπή Ελέγχου

Σύμφωνα με το Ν. 3693/2008, κάθε οντότητα δημοσίου ενδιαφέροντος οφείλει να διατηρεί Επιτροπή Ελέγχου που συγκροτείται με απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου, από όπου και αντλεί την εξουσία της, έχοντας συμβουλευτικό χαρακτήρα μέσα σε αυτήν. Η Επιτροπή Ελέγχου αποτελείται από δύο τουλάχιστον μη εκτελεστικά μέλη και ένα ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του οργάνου διοίκησής της, που ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων ή εταίρων.

Η Ελεγκτική Επιτροπή καθορίζεται από το μέγεθος του διοικητικού συμβουλίου και της οικονομικής μονάδας. Συνήθως, τρία με πέντε μέλη θεωρείται ιδανικό. Η ανάπτυξη των Ελεγκτικών Επιτροπών ποικίλει από χώρα σε χώρα και από κλάδο σε κλάδο. Η άνοδος τους ως επί το πλείστον οφείλεται στον μεγάλο αριθμό των αποτυχιών των επιχειρήσεων και των εταιρικών ατασθαλιών .

Το καθεστώς του ελέγχου των εισηγμένων εταιρειών στην Ελλάδα, οι οποίες χαρακτηρίζονται συχνά από την κυριαρχία των μεγαλομετόχων, ενισχύει το αίσθημα ασφάλειας των μετόχων μειοψηφίας, και επιβάλλει την ανεξάρτητη εποπτεία του συστήματος και της μονάδας εσωτερικού ελέγχου, συμπεριλαμβανομένου και του ελέγχου της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Γενικά, οι Ελεγκτικές Επιτροπές παρέχουν σημαντικά οφέλη για την επιχείρηση, το κοινό, τους επενδυτές και τους ρυθμιστικούς οργανισμούς. Μεταξύ των υποχρεώσεων της Επιτροπής Ελέγχου περιλαμβάνονται:

- η παρακολούθηση της διαδικασίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων

[17] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 252-253

- η παρακολούθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και του συστήματος διαχείρισης κινδύνων, καθώς και η παρακολούθηση της ορθής λειτουργίας της μονάδας των εσωτερικών ελεγκτών της ελεγχόμενης οντότητας
- η παρακολούθηση της πορείας του υποχρεωτικού ελέγχου των ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων
- η επισκόπηση και παρακολούθηση θεμάτων συναφών με την ύπαρξη και διατήρηση της αντικειμενικότητας και ανεξαρτησίας του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου, ιδιαιτέρως όσον αφορά την παροχή στην ελεγχόμενη οντότητα άλλων υπηρεσιών από τον νόμιμο ελεγκτή ή το ελεγκτικό γραφείο[18]
- η ενίσχυση των λειτουργιών του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου
- ο συντονισμός του έργου των εξωτερικών και εσωτερικών ελεγκτών
- η εξέταση συγκρούσεων συμφερόντων κατά τις συναλλαγές της εταιρίας με συνδεδεμένα με αυτήν πρόσωπα και η υποβολή σχετικών αναφορών προς το Δ.Σ.
- η υποστήριξη του Διοικητικού Συμβουλίου στην εκπλήρωση των νομικών ευθυνών
- η διασφάλιση της ύπαρξης των διαδικασιών εκείνων, σύμφωνα με τις οποίες το προσωπικό της εταιρίας θα μπορεί, υπό εχεμύθεια, να εκφράσει τις ανησυχίες του για ενδεχόμενες παρανομίες και παρατυπίες σε θέματα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ή για άλλα ζητήματα που άπτονται της λειτουργίας της επιχείρησης[19].

Τα βασικά καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Ελέγχου θα πρέπει να ορίζονται γραπτώς στον κανονισμό λειτουργίας της ελεγχόμενης εταιρίας. Για να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντα της, αυτή θα πρέπει θα συνέρχεται σε τακτική βάση κατά την διάρκεια του έτους. Στη δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης θα πρέπει να περιγράφεται το έργο της επιτροπής κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της, καθώς και ο αριθμός των συνεδριάσεών της κατά τη διάρκεια του έτους.

Η Επιτροπή Ελέγχου οφείλει να εφαρμόζει τις διαδικασίες με τις οποίες υποστηρίζεται η κατανόηση και παρατήρηση α) του ειδικού της ρόλου, β) της εμφάνισης των σημαντικότερων κινδύνων στις χρηματοοικονομικές εκθέσεις, γ) της αποτελεσματικότητας των ελέγχων των χρηματοοικονομικών εκθέσεων και δ) της ανεξαρτησίας, ευθύνης και αποτελεσματικότητας ή μη του εξωτερικού ορκωτού ελεγκτή[20]

---

[18] Νόμος 3693/2008, «Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/43/ΕΚ περί υποχρεωτικών ελέγχων των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου και άλλες διατάξεις»

[19] ΣΕΒ, «Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης ΣΕΒ για τις Εισηγμένες Εταιρείες», Ιανουάριος 2011

[20] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 432-433

1.7 Σχέση Επιτροπής Ελέγχου και Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου

Οι στόχοι της Επιτροπής Ελέγχου και της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου πρέπει να βρίσκονται προς την ίδια κατεύθυνση συμβάλλοντας στην εποπτεία της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας. Το Διοικητικό Συμβούλιο με την υποστήριξη της Επιτροπής Ελέγχου, θα πρέπει να θεσπίζει κατάλληλες πολιτικές όσον αφορά στον εσωτερικό έλεγχο, και να διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η Επιτροπή Ελέγχου συγκροτείται με στόχο την υποστήριξη του Διοικητικού Συμβουλίου στα καθήκοντά του σχετικά μεταξύ των άλλων και με τον εσωτερικό έλεγχο.

Η Επιτροπή Ελέγχου εποπτεύει την Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου και βρίσκεται σε διαρκή επαφή μαζί της, έτσι ώστε να διασφαλίζονται οι κατάλληλες συνθήκες διενέργειας τους. Συνεργάζεται με την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου έτσι ώστε να διαμορφωθεί το ετήσιο πρόγραμμα ελέγχου και φέρει την τελική ευθύνη των πορισμάτων και αναφορών που συντάσσει η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου . Τέλος μεριμνά για την συμμετοχή του επικεφαλής του εσωτερικού ελέγχου σε συζητήσεις με την Διοίκηση για θέματα ζωτικής σημασίας.

Όσον αφορά στην εποπτεία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου, η Επιτροπή Ελέγχου θα πρέπει να εξασφαλίζει τη λειτουργία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα ισχύοντα επαγγελματικά πρότυπα, να προσδιορίζει και εξετάζει τον κανονισμό λειτουργίας της μονάδας εσωτερικού ελέγχου της εταιρίας, να παρακολουθεί και επιθεωρεί την ορθή λειτουργία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου, να εξετάζει τις τριμηνιαίες εκθέσεις ελέγχου της μονάδας και να διασφαλίζει την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου, προτείνοντας στο Διοικητικό Συμβούλιο το διορισμό και την ανάκληση του επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου[21].

Από την άλλη, η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου παρέχει στην Επιτροπή Ελέγχου σχετικές εκθέσεις και συνεχείς ενημερώσεις. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να αποδεχθούν την πρόκληση της παροχής σχετικών πληροφοριών προς την Ελεγκτική Επιτροπή. Αυτή η ενημέρωση θα επιτρέψεις τις Επιτροπές Ελέγχου να αντιμετωπίσουν το πλήρες φάσμα των θεμάτων που σχετίζονται το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, την επιχειρησιακή διακυβέρνηση και την αναφορά της διοίκησης[22].

---

[21] ΣΕΒ, «Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης ΣΕΒ για τις Εισηγμένες Εταιρείες», Ιανουάριος 2011

[22] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 432-433

Γενικά, η Επιτροπή Ελέγχου έχει πολλά να κερδίσει από την ανάπτυξη και ενδυνάμωση του εσωτερικού ελέγχου, καθώς και από στενότερη συνεργασία με τους εσωτερικούς ελεγκτές προκειμένου να βελτιωθεί η εποπτεία της επιχείρησης[23].

1.8 Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικών Ελεγκτών

Ο κώδικας δεοντολογίας του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών προωθεί την κουλτούρα ηθικής και δεοντολογίας στο επάγγελμα του εσωτερικού ελέγχου, με στόχο να εδραιώσει την εμπιστοσύνη ως προς την αντικειμενικότητα διαβεβαίωσης θεμάτων εταιρικής διακυβέρνησης, διαχείρισης κινδύνων και συστημάτων εσωτερικού ελέγχου. Ο κώδικας αυτός βασίζεται σε δύο βασικά θεμελιώδη στοιχεία:

- τις αρχές που σχετίζονται με το επάγγελμα και την πρακτική του εσωτερικού ελέγχου
- τους κανόνες που ακολουθούν οι εσωτερικοί ελεγκτές και βοηθούν στην κατανόηση των παραπάνω αρχών και στην πρακτική εφαρμογή τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Αυτές οι αρχές και οι κανόνες που συνθέτουν τον κώδικα δεοντολογίας των εσωτερικών ελεγκτών αναφέρονται στα εξής:

i. ακεραιότητα

Η ακεραιότητα θεμελιώνει την εμπιστοσύνη στον εσωτερικό έλεγχο και παρέχει τη βάση για στήριξη της γνώμης τους. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να εκτελούν τα καθήκοντά τους με ειλικρίνεια, επιμέλεια και υπευθυνότητα, τηρώντας τους νόμους και αναφέροντας όσα προβλέπονται από αυτούς και τα επαγγελματικά πρότυπα. Δεν θα πρέπει να εμπλέκονται σε οποιαδήποτε παράνομη πράξη ή πράξη απαξιώνει το επάγγελμα τους ή τον οργανισμό, έχοντας ως τελικό στόχο τον σεβασμό και την συμβολή στην επίτευξη των νόμιμων και ηθικών στόχων του οργανισμού.

ii. αντικειμενικότητα

[23] Rocco R. Vanasco, «The Audit Committee: An International Perspective», Managerial Auditing Journal, Vol. 9 No. 8, 1994, pp. 18-42

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να επιδεικνύουν το υψηλότερο επίπεδο της επαγγελματικής τους αντικειμενικότητας κατά τη συγκέντρωση, αξιολόγηση και κοινοποίηση των πληροφοριών για τη δραστηριότητα ή τη διαδικασία που εξετάζεται. Οφείλουν να προβαίνουν σε μια ισορροπημένη εκτίμηση όλων των σχετικών περιστατικών και στοιχείων χωρίς να επηρεάζονται από τα προσωπικά τους συμφέροντα ή τα συμφέρονται άλλων. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αντικειμενικότητα, οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν πρέπει να συμμετέχουν σε δραστηριότητα ή να συνάπτουν οποιαδήποτε σχέση και να μην αποδέχονται τίποτα που ενδέχεται να βλάψει ή να θεωρηθεί ότι βλάπτει την αμερόληπτη επαγγελματική εκτίμησή τους. Πρέπει να γνωστοποιούν όλες τις σημαντικές πληροφορίες που έρχονται σε γνώση τους και τα οποία είναι δυνατόν να παραποιήσουν τις εκθέσεις του εξεταζόμενου οργανισμού.

iii. εμπιστευτικότητα

Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να σέβονται την αξία και την κυριότητα των πληροφοριών που λαμβάνουν και να μην δημοσιοποιούν πληροφορίες χωρίς την κατάλληλη εξουσιοδότηση, εκτός εάν υπάρχει νομική ή επαγγελματική υποχρέωση να το πράξουν. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους οφείλουν να είναι συνετοί στην χρήση και την προστασία των πληροφοριών που αποκτώνται, χωρίς να χρησιμοποιούν αυτές για οποιοδήποτε προσωπικό όφελος ή με οποιαδήποτε τρόπο που θα ήταν αντίθετος προς το νόμο ή επιζήμιος για τους νόμιμους και ηθικούς στόχους του οργανισμού

iv. επαγγελματική επάρκεια

Οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την εμπειρία που απαιτούνται για την εκτέλεση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου. Για αυτό οφείλουν να αναλαμβάνουν μόνο τις υπηρεσίες για τις οποίες έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρία, εφαρμόζοντας τα Διεθνή Πρότυπα για την επαγγελματική πρακτική του εσωτερικού ελέγχου και επιδιώκοντας συνεχώς την ποιότητα, την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών τους[24]

[24] The Institute of Internal Auditors, « Κώδικας Δεοντολογίας», na.theiia.org , 2009

1.9 Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος διεξάγεται σε ποικίλα νομικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα, σε οργανισμούς που διαφέρουν μεταξύ τους σε σκοπό, μέγεθος, πολυπλοκότητα και δομή και από άτομα εντός ή εκτός του οργανισμού. Ενώ οι διαφορές αυτές μπορούν να επηρεάσουν την πρακτική του εσωτερικού ελέγχου σε κάθε περιβάλλον, η συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου είναι απαραίτητη προκειμένου οι εσωτερικοί ελεγκτές να ανταποκριθούν στα καθήκοντα τους. Σκοπός των προτύπων είναι:

- η σκιαγράφηση των βασικών αρχών που αποτελούν την ενδεικνυόμενη πρακτική του εσωτερικού ελέγχου
- η παροχή ενός πλαισίου για την εφαρμογή και την προώθηση ενός ευρέος φάσματος προστιθέμενης αξίας υπηρεσιών ου εσωτερικού ελέγχου
- η καθιέρωση της βάσης για την αξιολόγηση της απόδοσης του εσωτερικού ελέγχου
- η προώθηση βελτιωμένων οργανωτικών διαδικασιών και λειτουργιών

Η δομή των προτύπων περιλαμβάνει α) τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών, που ασχολούνται με τα χαρακτηριστικά των οργανισμών και των ατόμων που εφαρμόζουν τον εσωτερικό έλεγχο β) τα Πρότυπα Διεξαγωγής που περιγράφουν τη φύση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου και παρέχουν ποιοτικά κριτήρια για την αξιολόγηση αυτών των υπηρεσιών και γ) τα Πρότυπα Εφαρμογής που αναλύουν περαιτέρω τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και Διεξαγωγής και παρέχουν τις απαιτήσεις που ισχύουν τόσο για τις υπηρεσίες διαβεβαίωσης όσο και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες

Οι υπηρεσίες διαβεβαίωσης αφορούν την αντικειμενική αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων που διενεργεί ο εσωτερικός ελεγκτής, έτσι ώστε να διαμορφώσει και να προσφέρει μία ανεξάρτητη συμπερασματική γνώμη για μία λειτουργία, σύστημα ή άλλο συγκεκριμένο θέμα. Από την άλλη, οι συμβουλευτικές υπηρεσίες έχουν χαρακτήρα παραίνεσης και διενεργούνται κατόπιν συγκεκριμένου αιτήματος του πελάτη. Η φύση και το πλαίσιο των συμβουλευτικών υπηρεσιών υπόκεινται σε συμφωνία με τον πελάτη.

Τα πρότυπα αυτά αφορούν τους εσωτερικούς ελεγκτές και τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου. Όλοι οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να λογοδοτούν ως προς τη συμμόρφωσή τους με αυτά σχετικά με την ατομική τους αντικειμενικότητα, την επάρκεια γνώσεων, τη δέουσα επαγγελματική επιμέλεια και την εκτέλεση των επαγγελματικών τους καθηκόντων.

Το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών περιγράφει μόνο τις δύο πρώτες κατηγορίες προτύπων: τα πρότυπα Χαρακτηριστικών (Σειρά -1000) και τα πρότυπα Διεξαγωγής (Σειρά -2000) που περιλαμβάνουν τα εξής πρότυπα:

- 1000 - Σκοπός, Δικαιοδοσία, Ευθύνη: ο σκοπός, η δικαιοδοσία και οι ευθύνες της δραστηριότητας του εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να καθορίζονται γραπτώς σε ένα κανονισμό που θα πρέπει να είναι συμβατό με τα πρότυπα, και να εγκρίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο
- 1100 - Ανεξαρτησία και Αντικειμενικότητα: η δραστηριότητα του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να είναι ανεξάρτητη και οι εσωτερικοί ελεγκτές να ασκούν τα καθήκοντά τους με αντικειμενικό τρόπο
- 1200 – Επαγγελματική Επάρκεια και Δέουσα Επαγγελματική Επιμέλεια: οι εσωτερικοί έλεγχοι θα πρέπει να εκτελούνται με επάρκεια γνώσεων και δέουσα επαγγελματική επιμέλεια.
- 1300 - Πρόγραμμα Διαβεβαίωσης και Βελτίωση Ποιότητας: ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αναπτύσσει και να διατηρεί ένα πρόγραμμα διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας
- 2000 – Διαχείριση της Λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου: ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει διαχειρίζεται αποτελεσματικά την δραστηριότητα του εσωτερικού ελέγχου, ώστε να διασφαλίζεται ότι προσθέτει αξία στην επιχείρηση
- 2100 - Φύση Εργασιών: η δραστηριότητα του εσωτερικού ελέγχου αξιολογεί και υποβάλλει υποδείξεις για την βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων, ελέγχου και εταιρικής διακυβέρνησης.
- 2200 - Σχεδιασμός Ελέγχου: οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να αναπτύσσουν και να συντάσσουν τον σχεδιασμό κάθε έργου που θα περιλαμβάνει τους αντικειμενικούς σκοπούς, το εύρος, το χρονοδιάγραμμα και την κατανομή των πόρων
- 2300 - Διενέργεια των Ελεγκτικών Εργασιών: οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να προσδιορίζουν, να αναλύουν, να αξιολογούν και να καταγράφουν όλες τις επαρκείς πληροφορίες για την επίτευξη των στόχων των ελεγκτικών ενασχολήσεών τους.
- 2400 - Κοινοποίηση Αποτελεσμάτων: οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να επικοινωνούν τα αποτελέσματα της εργασίας τους καταλλήλως
- 2500 – Παρακολούθηση Προόδου: ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να εφαρμόζει ένα σύστημα παρακολούθησης της εξέλιξης των διαπιστώσεων που έχουν γνωστοποιηθεί στη διοίκηση.

- 2600 – Κοινοποίηση Αποδοχής Κινδύνου: όταν ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πιστεύει ότι η διοίκηση έχει κάνει αποδεκτό ένα επίπεδο κινδύνου το οποίο είναι υπερβολικό για την επιχείρηση, θα πρέπει να συζητάει το θέμα με την ανώτερη διοίκηση. Εάν δεν εξευρεθεί κοινή λύση, τότε ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου και η ανώτερη διοίκηση θα πρέπει να αναφέρουν το θέμα στο Διοικητικό Συμβούλιο για επίλυση[25]

1.10 Διαδικασία Εσωτερικού Ελέγχου

Η διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνει μια σειρά από βήματα που συνθέτουν την ελεγκτική διαδικασία για μια ελεγχόμενη οικονομική μονάδα. Συνοπτικά τα βήματα αυτά αφορούν τα εξής:

i. Προκαταρτική έρευνα

Η προκαταρτική έρευνα αποτελεί το πρώτο βήμα της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου και περιλαμβάνει τη συγκέντρωση όλων των απαραίτητων πληροφοριών και δεδομένων, ώστε να καταρτιστεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ελέγχου. Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει μια σειρά ενεργειών που αφορούν : α) την προετοιμασία των εσωτερικών ελεγκτών , β) τη δημιουργία ερωτηματολογίων για την εκτίμηση του υπάρχοντος συστήματος εσωτερικού ελέγχου, γ) τη διενέργεια αρχικών συναντήσεων και συνεντεύξεων, δ) τη γνώση του τρόπου λειτουργίας και των στόχων της δραστηριότητας, ε) τη γνώση της διοίκησης και του προσωπικού που συμμετέχει στη δραστηριότητα, στ) τη διενέργεια φυσικής επισκόπησης, ζ) τη κατάρτιση διαγραμμάτων ροής διαδικασιών, η) την εκτίμηση των κινδύνων και θ) την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της προκαταρτικής έρευνας.

[25] The Institute of Internal Auditors, « Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου», na.theiia.org, 2013

ii. Σύνταξη προγράμματος ελέγχου

Το επόμενο βήμα του εσωτερικού ελέγχου αναφέρεται στον πλήρη και επαρκή σχεδιασμό της διαδικασίας. Ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει, σε συνεννόηση με αυτούς που είναι επιφορτισμένοι με τη διακυβέρνηση και την Επιτροπή Ελέγχου, να αναπτύξουν ένα σχέδιο εσωτερικού ελέγχου, που θα συμβάλλει στη διενέργεια του ελεγκτικού έργου κατά ένα αποτελεσματικό και έγκαιρο τρόπο.

Το πρόγραμμα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να είναι αρκετά εκτενές και να καλύπτει τόσο μια βραχυπρόθεσμη (ετήσια) όσο και μια μακροπρόθεσμη περίοδο διασφαλίζοντας ότι βοηθά στην επίτευξη των γενικών στόχων του εσωτερικού ελέγχου όντας ταυτόχρονα συνεπές με τους γενικότερους αντικειμενικούς στόχους της ελεγχόμενης μονάδας. Συνολικά, ο σχεδιασμός περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός συνολικού σχεδίου για την αναμενόμενη έκταση και τη διεξαγωγή του ελέγχου και την ανάπτυξη ενός προγράμματος ελέγχου που δείχνει τη φύση, το χρόνο και την έκταση των ελεγκτικών διαδικασιών καθώς και τους διαθέσιμους πόρους.

iii. Επιτόπια εργασία

Το επόμενο στάδιο του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί η επιτόπια έρευνα, όπου ο ελεγκτής συγκεντρώνει τις σχετικές πληροφορίες σχετικά με τη μονάδα, προκειμένου να αποκτήσει μια γενική εικόνα των λειτουργιών, της διαχείρισης κινδύνων και των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας που είχαν εντοπιστεί στο στάδιο του σχεδιασμού. Η πρόθεση του εσωτερικού ελέγχου είναι να εντοπίσει τη διαφορά μεταξύ της πραγματικής και της αναμενόμενης απόδοσης της ελεγχόμενης εταιρίας.

Η επιτόπια εργασία μπορεί να λάβει χώρα είτε στο γραφείο του ελεγκτή είτε στο χώρο της δραστηριότητας που ελέγχεται και περιλαμβάνει τόσο ελέγχους διαδικασιών με στόχο την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών και αφορούν ελέγχους εγκρίσεων, ελέγχους διενέργειας εργασιών και ελέγχους διαφύλαξης της περιουσίας όσο έλεγχους τεκμηρίωσης που αναφέρονται σε αναλυτικές διαδικασίες και λεπτομερειακούς έλεγχους για τον εντοπισμό σφαλμάτων.

Καθώς η επιτόπια έρευνα προχωρά, ο ελεγκτής θα πρέπει να συζητήσει οποιαδήποτε σημαντικά ευρήματα με τη διοίκηση της επιχείρησης για να καθοριστεί και η καλύτερη μέθοδος για την επίλυση της διαπίστωσης αυτής. Μετά το πέρας της διαδικασίας της

επιτόπιας εργασίας, ο ελεγκτής συντάσσει μια λίστα με σημαντικά ευρήματα που χρησιμοποιούνται για την σύνταξη της έκθεσης ελέγχου.

iv. Σύνταξη έκθεσης ελέγχου

Όταν η επιτόπια έρευνα έχει ολοκληρωθεί, οι ελεγκτές συντάσσουν την σχετική έκθεση εσωτερικού ελέγχου, η οποία παρέχει τα αποτελέσματα του ελέγχου προς τη διοίκηση της εταιρίας και αποτελεί την σημαντικότερη μαρτυρία και απόδειξη για το επαγγελματικό επίπεδο των ελεγκτών. Η έκθεση ελέγχου παρέχει πληροφορίες στην διοίκηση και προσπαθεί να την πείσει να προβεί στις κατάλληλες ενέργειες με βάση και τα ευρήματα και συμπεράσματα του ελέγχου.

Η υπογεγραμμένη αυτή γραπτή έκθεση πρέπει να εκδοθεί αφού ο έλεγχος έχει ολοκληρωθεί, διατυπώνοντας το επίπεδο διασφάλισης των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας που εφαρμόζονται στην ελεγχόμενη μονάδα. Νωρίτερα μπορεί να έχουν εκδοθεί ενδιάμεσες εκθέσεις, οι οποίες μπορεί να είναι προφορικές και να έχουν κοινοποιηθεί επίσημα ή ανεπίσημα. Πριν τη σύνταξη της τελικής γραπτής αυτής έκθεσης, ο ελεγκτής θα πρέπει να συζητήσει τα συμπεράσματα και τις συστάσεις του με τα κατάλληλα επίπεδα της διοίκησης.

Η έκθεση θα πρέπει να είναι αντικειμενική, σαφής, κατανοητή, συνοπτική, εποικοδομητική, και επίκαιρη, όπου θα παρουσιάζεται ο αντικειμενικός σκοπός του ελέγχου, το πλαίσιο αυτού και τα αποτελέσματα, οι διαπιστώσεις, τα συμπεράσματα και οι συστάσεις που προκύπτουν από αυτόν. Στην πράξη, μια έκθεση ελέγχου μπορεί να λάβει διαφορετικές μορφές, όπως:

- προφορική έκθεση ελέγχου στην περίπτωση κατεπείγουσας ανάγκης λήψης μέτρων ή ως προοίμιο μεταγενέστερης γραπτής έκθεσης
- ενδιάμεση έκθεση ελέγχου για την κοινοποίηση πληροφοριών που απαιτούν άμεση προσοχή ή μιας αλλαγής στο πλαίσιο του ελέγχου, καθώς για την ενημέρωση της διοίκησης για την πρόοδο του ελέγχου, όταν αυτός παρατείνεται για μεγάλο χρονικό διάστημα
- έκθεση με την μορφή ερωτηματολογίου για εσωτερικές ανάγκες της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου
- γραπτή έκθεση με διαφορετικό περιεχόμενο και δομή ανάλογα με την ελεγχόμενη εταιρία και την ανάθεση ελέγχου
- σύνοψη γραπτών εκθέσεων που εκδόθηκαν για μια περίοδο αναφοράς

- έκθεση με ηλεκτρονική μορφή που διανέμεται με ηλεκτρονικό μέσο[26].

v. Μεταγενέστερες ενέργειες

Οι μεταγενέστερες ενέργειες αναφέρονται στην διαδικασία με την οποία οι εσωτερικοί ελεγκτές ελέγχουν την επάρκεια, την αποτελεσματικότητα και το χρόνο εφαρμογής των ενεργειών που αποφασίζονται ως αποτέλεσμα των ευρημάτων του εσωτερικού ελέγχου.

Η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου κρίνεται με βάση την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των διορθωτικών μέτρων που λαμβάνονται. Τα διορθωτικά μέτρα μπορεί να αναφέρονται : α) στην τροποποίηση υπάρχουσας διαδικασίας, β) στην δημιουργία νέας διαδικασίας, γ) στην ανάθεση πρόσθετων αρμοδιοτήτων, δ) στην κατάλληλη διαχωρισμό καθηκόντων χωρίς σύγκρουση συμφερόντων, ε) στην ενσωμάτωση πρόσθετου ή διαφορετικού μέτρου ελέγχου και στ) στον συνυπολογισμό οικονομικών μεγεθών.

Οι ελεγκτές θα πρέπει να παρακολουθούν για να διαπιστώσουν αν ελήφθησαν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα, τα οποία συμβάλλουν στην επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων ή η διοίκηση έχει αναλάβει τον κίνδυνο για τη μη λήψη των διορθωτικών μέτρων για τα αναφερόμενα ευρήματα[27]

---

[26] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 429-431

[27] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 116-123

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

2.1 Έννοια Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνει εκείνους τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και τις δικλείδες ελέγχου που στοχεύουν την εύρυθμη λειτουργία της εταιρίας και καλύπτουν σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα της και συντελούν στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία της. Μέσω του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, κάθε επιχείρηση επιδιώκει τον έλεγχο της λειτουργίας της. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνει ουσιαστικά όλες τις διεργασίες και διαδικασίες που η διοίκηση θέτει σε εφαρμογή για να διασφαλίσει ότι τα στοιχεία του ενεργητικού προστατεύονται και ότι οι δραστηριότητες της εταιρίας διεξάγονται σύμφωνα με τις πολιτικές και τις διαδικασίες της. Περιλαμβάνει την κατάλληλη οργάνωση των λειτουργιών, την κατανομή αρμοδιοτήτων και ευθυνών, καθώς και την χρηματοοικονομική και λογιστική οργάνωση[28].

Σύμφωνα με τον Ν. 3492/06, το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι το συνολικό σύστημα διαχειριστικών και άλλων ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων της οργανωτικής δομής, των μεθοδολογιών, των διαδικασιών και του εσωτερικού ελέγχου , που έχει εφαρμόσει η Διοίκηση στις λειτουργίες του φορέα, για την υποστήριξη της επίτευξης των στόχων του με αποδοτικό, αποτελεσματικό και οικονομικό τρόπο. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου εξασφαλίζει τη συμμόρφωση στις πολιτικές της Διοίκησης, διασφαλίζει τα περιουσιακά στοιχεία και πόρους του φορέα, μέσω πιστοποίησης της πληρότητας και ακρίβειας των λογιστικών εγγραφών και καταστάσεων και παρέχει επίκαιρες και αξιόπιστες δημοσιονομικές και διαχειριστικές πληροφορίες[29].

Αποτελεί μια διαδικασία, που πραγματοποιείται από το Διοικητικό Συμβούλιο της οικονομικής οντότητας, την διοίκηση και το λοιπό προσωπικό, με σκοπό να παρέχει εύλογη βεβαιότητα σχετικά με την επίτευξη των στόχων που σχετίζονται με τις λειτουργίες, την χρηματοοικονομική αναφορά και τη συμμόρφωση. Δεν είναι μόνο ένα σημαντικό μέρος του σύγχρονου συστήματος μιας επιχείρησης, αλλά επίσης ένα σημαντικό μέσο, ώστε οι επιχειρήσεις να δίνουν έμφαση στην καλύτερη διαχείριση και να ενισχύουν τα οικονομικά

---

[28] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 248-249

[29] Νόμος 3492/2006, «Οργάνωση συστήματος ελέγχου για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Κρατικού και των εκτός του Κρατικού Προϋπολογισμού φορέων και άλλες διατάξεις.», ΦΕΚ Α΄ 210 / 5.10.2006

οφέλη τους. Η διοίκηση θα πρέπει να διατηρεί ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό την περιφρούρηση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, καθώς και τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των σημαντικότερων κινδύνων. Θα πρέπει να παρακολουθεί την εφαρμογή της εταιρικής στρατηγικής και να την επανεξετάζει τακτικά[30].

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια διαδικασία ενσωματωμένη με όλες τις άλλες διαδικασίες εντός ενός οργανισμού, που διατηρείται και παρακολουθείται από τους ανθρώπους σε όλα τα επίπεδα μέσα αυτόν, αυξάνοντας την πιθανότητα επίτευξης των στρατηγικών στόχων και σκοπών. Το σύστημα αυτό αποτελεί ευθύνη όλων των εργαζομένων, από τη διοίκηση που σχεδιάζει, εφαρμόζει και διατηρεί αυτό μέχρι το προσωπικό που εκτελεί τις διάφορες δραστηριότητες ελέγχου.

Οι εσωτερικές αυτές δικλείδες ασφαλείας μοιάζουν με το ανθρώπινο νευρικό σύστημα, το οποίο εξαπλώνεται σε όλη την επιχείρηση μεταφέροντας εντολές και αντιδράσεις από και προς τη διοίκηση . Με κριτήριο το εύρος και το πεδίο εφαρμογής του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, οι δικλείδες αυτές ασφαλείας μπορεί να είναι είτε α) γενικές, εφόσον αφορούν τη γενική οργανωτική δομή, την οργανωτική δομή των υπηρεσιών και την προστασία και διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης είτε β) εξειδικευμένες, εφόσον στοχεύουν στην εξασφάλιση της απαραίτητης εξουσιοδότησης για την πρόσβαση, την ορθή λογιστική απεικόνιση και την επαρκή προστασία των περιουσιακών στοιχείων[31].

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου αποτελεί πρόκληση για κάθε οικονομική οντότητα. Τα νέα και ραγδαία μεταβαλλόμενα επιχειρηματικά μοντέλα, η μεγαλύτερη χρήση και εξάρτηση από την τεχνολογία, οι αυξανόμενες κανονιστικές απαιτήσεις, η παγκοσμιοποίηση, και οι άλλες προκλήσεις απαιτούν οποιοδήποτε σύστημα εσωτερικού ελέγχου να είναι ευέλικτο όσον αφορά την προσαρμογή στις αλλαγές του επιχειρησιακού, λειτουργικού και ρυθμιστικού περιβάλλοντος. Η διαδικασία αυτή αποτελείται από συνεχιζόμενες εργασίες και δραστηριότητες και προσαρμόζεται στην δομή κάθε οικονομικής οντότητας, ώστε να είναι ευέλικτη για την επίτευξη των στόχων της[32].

---

[30] ΣΕΒ, «Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης ΣΕΒ για τις Εισηγμένες Εταιρείες», Ιανουάριος 2011

[31] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 124-125

[32] Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), « Internal Control - Integrated Framework», May 2013

2.2 Ρόλος Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτελεί σε γενικές γραμμές μια διαδικασία, η οποία καθιερώνεται από τη διοίκηση μιας επιχείρησης, και έχει σχεδιαστεί για να παρέχει εύλογη βεβαιότητα σχετικά με την επίτευξη των στόχων στις ακόλουθες κατηγορίες:

- αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των λειτουργιών
- αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης
- συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τους βασικούς στόχους της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των επιδόσεων της, τους στόχους κερδοφορίας και τη διασφάλιση των πόρων της. Στόχος του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας, της οικονομικότητας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των λειτουργικών στόχων, της χρηματοοικονομικής επίδοσης, της παροχής αξιόπιστων πληροφοριών για την λήψη αποφάσεων, της διαφύλαξης των στοιχείων ενεργητικού, του αποκλεισμό ή της αποθάρρυνσης της σπατάλης και της αντιοικονομικής χρησιμοποίησης των διαθέσιμων παραγωγικών συντελεστών .

Η δεύτερη σχετίζεται με την σύνταξη αξιόπιστων δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των ενδιάμεσων και συνοπτικών οικονομικών καταστάσεων και την ακρίβεια και αξιοπιστία των λογιστικών στοιχείων. Εκτός της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αναφέρεται στο σύνολο της εσωτερικής και εξωτερικής χρηματοοικονομικής και μη αναφοράς που θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από αξιοπιστία, επικαιρότητα και διαφάνεια σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και τις πολιτικές κάθε επιχείρησης.

Η τρίτη κατηγορία ασχολείται με την συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο στο υπόκειται κάθε οικονομική οντότητα και διέπει την λειτουργία και τις δραστηριότητες της[33]. Κάθε εταιρία οφείλει να διασφαλίσει την συμμόρφωση του προσωπικού της όχι μόνο στις στρατηγικές και τις πολιτικές της, αλλά και στις κανονιστικές διατάξεις, τις εγκυκλίους και τους νόμους[34].

Πρέπει να τονισθεί πως το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι ικανό να παρέχει εύλογη βεβαιότητα, αλλά όχι απόλυτη βεβαιότητα, στα ανώτερα διοικητικά στελέχη και το Διοικητικό Συμβούλιο της οικονομικής οντότητας ως προς την επίτευξη των στόχων της στις

---

[33] Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), « Internal Control - Integrated Framework», May 2013

[34] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 252-253

παραπάνω κατηγορίες . Συνοπτικά το σύστημα εσωτερικού ελέγχου μπορεί να βοηθήσει μια επιχείρηση να φτάσει εκεί που θέλει να πάει, και να αποφύγει τις παγίδες και εκπλήξεις στην πορεία. Ο ρόλος της διοίκησης είναι να παρέχει ηγεσία ότι χρειάζεται η εταιρία για να επιτύχει το στόχο της.

2.3 Διακρίσεις Εσωτερικών Δικλείδων Ασφαλείας

Η ύπαρξη των δικλίδων ασφαλείας του εσωτερικού ελέγχου στοχεύει στην επισήμανση και έγκαιρη αντιμετώπιση των κινδύνων που πιθανόν να αντιμετωπίζει η εταιρία και δρα με τρείς τρόπους: α) οργανωτικά (οργανωτικές δικλείδες εσωτερικού ελέγχου) που εξασφαλίζει την βασική οργάνωση της εταιρίας, β) προληπτικά (προληπτικές δικλείδες εσωτερικού ελέγχου) για την πρόληψη λαθών κατά την λειτουργία κα τις δραστηριότητες της και γ) κατασταλτικά (κατασταλτικές δικλείδες εσωτερικού ελέγχου) για την παρέμβαση σε περιπτώσεις αποκλίσεων από την ορθή λειτουργίας της

Με βάση το εύρος και το πεδίο εφαρμογής του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, οι δικλείδες ασφαλείας διακρίνονται σε : α) γενικές δικλείδες ασφαλείας που σχετίζονται με την γενική οργανωτική δομή της εταιρίας, την οργανωτική δομή των υπηρεσιών και την προστασία και διασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρία, των πελατών και λοιπών τρίτων και β) εξειδικευμένες δικλείδες ασφαλείας που στοχεύουν στην εξασφάλιση της αναγκαίας εξουσιοδότησης για πρόσβαση, την ορθή λογιστική απεικόνιση και την επαρκή προστασία των περιουσιακών στοιχείων.[35]

2.4 Σχέση Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και Εσωτερικού Ελέγχου

Ο ορισμός του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, περιλαμβάνει ένα σύνολο μορφών ελέγχου και εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας που ασκείται σε επίπεδο μιας οικονομικής οντότητας, συμπεριλαμβανομένου και του εσωτερικού ελέγχου. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτελείται από εκείνες τις ενέργειες που έγιναν από τη διοίκηση ή άλλα μέρη, προκειμένου

[35] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 124-125

να βελτιωθεί η διαχείριση του κινδύνου και να αυξηθεί η πιθανότητα ότι οι σκοποί της οικονομικής οντότητας εκπληρώνονται.

Μπορούμε να εκτιμήσουμε ότι η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνεται ως μέτρο ελέγχου και μέρος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου που οργανώνεται και εφαρμόζεται από την οικονομική οντότητα για την αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση των πόρων, των λειτουργιών και των κινδύνων της.

Από τη μία πλευρά, το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτελεί μια μέθοδο με την οποία η διοίκηση έχει τον έλεγχο όλων των δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένου του εσωτερικού ελέγχου, και είναι ένας τρόπος που αναδεικνύει τα σημαντικά ζητήματα με σημαντικές επίπτωση στα αποτελέσματα. Από την άλλη πλευρά, στα πλαίσια του συμβουλευτικού και διαβεβαιωτικού ρόλου του, ο εσωτερικός έλεγχος αξιολογεί την καταλληλότητα και την επάρκεια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και διατυπώνει συστάσεις για τη βελτίωσή του. Η ύπαρξη μιας δομής εσωτερικού ελέγχου αποτελεί ένα μέτρο στη διακριτική ευχέρεια των ιδιοκτητών ή των υπευθύνων για τη διακυβέρνηση, που επιθυμεί να επιτύχει ένα βαθμό ασφάλειας για την πρόβλεψη και τη διαχείριση των κινδύνων, την βελτίωση των δραστηριοτήτων, των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας και των διαδικασιών διοίκησης[36].

Μέσω της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου επιβεβαιώνεται ότι τα συστήματα και οι διαδικασίες της εταιρίας λειτουργούν αποτελεσματικά και ότι υιοθετούνται οι βέλτιστες πρακτικές. Επιτυγχάνεται η μείωση της γραφειοκρατικής εργασίας, η είσπραξη διαφυγόντων κερδών, ο έγκαιρος εντοπισμός προβλημάτων, η αυτοματοποίηση διαδικασιών και ο περιορισμός των αλόγιστων δαπανών. Καλλιεργείται εμπιστοσύνη στη χρήση νέων τεχνολογιών και στα συστήματα επεξεργασίας πληροφοριών, ενώ διασφαλίζονται τα συμφέροντα των επενδυτών και ενισχύεται η διαφάνεια και η ομαλή λειτουργία της χρηματιστηριακής αγοράς[37].

2.5 Συστατικά Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτελείται από πέντε αλληλένδετα συστατικά στοιχεία., που προκύπτουν από τον τρόπο διοίκησης μιας επιχείρησης και ενσωματώνονται σε αυτόν. Τα πέντε αυτά συστατικά λειτουργούν μαζί, με ολοκληρωμένο και συλλογικό τρόπο, έτσι

[36] Silvia Popescu & Abdelnaser Omran, «Managing Risk and Internal Auditing», IJRRAS 9 (1) , October 2011
[37] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 115-116

ώστε να μειώσουν σε αποδεκτό επίπεδο, τον κίνδυνος της μη επίτευξης των στόχων της οικονομικής μονάδας. Δεν πρέπει να θεωρούνται διακριτά. Λειτουργούν από κοινού ως ένα ολοκληρωμένο σύστημα. Οι συνιστώσες αυτές είναι αλληλένδετες με ένα πλήθος αλληλεξαρτήσεων και διασυνδέσεων, ιδίως ως προς τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν.

Αναλυτικά, τα πέντε συστατικά στοιχεία ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι:

1. **το περιβάλλον ελέγχου**

Το περιβάλλον ελέγχου δίνει το στίγμα μιας οικονομικής οντότητας, επηρεάζοντας την ελεγκτική συνείδηση των ανθρώπων του. Είναι η βάση για όλα τα άλλα στοιχεία του εσωτερικού ελέγχου.Το περιβάλλον ελέγχου είναι το σύνολο των κανόνων, των διαδικασιών και των δομών που παρέχουν την βάση για τη εφαρμογή των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας σε όλη την οικονομική οντότητα. Οι παράγοντες του περιβάλλοντος ελέγχου περιλαμβάνουν την ακεραιότητα, τις ηθικές αξίες και τις ικανότητες των ανθρώπων της οντότητας, τη φιλοσοφία της διοίκησης και το ύφος λειτουργίας, τον τρόπο εκχώρηση εξουσίας, ευθυνών και αρμοδιοτήτων, καθώς και την προσοχή και την κατεύθυνση που παρέχεται από το διοικητικό συμβούλιο. Το προκύπτον περιβάλλον έλεγχου έχει ουσιώδη επίδραση στο συνολικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

2. **η εκτίμηση κινδύνων**

Κάθε οντότητα αντιμετωπίζει διάφορους κινδύνους από εξωτερικές και εσωτερικές πηγές που πρέπει να αξιολογηθούν. Η εκτίμηση κινδύνου είναι ο προσδιορισμός και η ανάλυση των σχετικών κινδύνων για την επίτευξη των στόχων και αποτελεί τη βάση για τον καθορισμό του τρόπου θα γίνεται η διαχείριση των κινδύνων. Καθώς το επιχειρησιακό περιβάλλον αλλάζει συνεχώς, απαιτούνται μηχανισμοί για τον προσδιορισμό και την αντιμετώπιση των ειδικών κινδύνων που σχετίζονται με την αλλαγή αυτή. Μια προϋπόθεση για την εκτίμηση του κινδύνου είναι η δημιουργία στόχων, που συνδέονται με διάφορα επίπεδα και την εσωτερική συνοχή. Η αξιολόγηση του κινδύνου απαιτεί από τη Διοίκηση να εξετάσει τον αντίκτυπο των πιθανών αλλαγών στο εξωτερικό και εσωτερικό περιβάλλον που μπορεί να καταστήσουν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αναποτελεσματικό.

3. οι μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου

Οι μηχανισμοί ελέγχου είναι οι πολιτικές και διαδικασίες που διασφαλίζουν ότι οι οδηγίες της διοίκησης για τον περιορισμό των κινδύνων και την επίτευξη των στόχων εφαρμόζονται. Αυτές οι δραστηριότητες ελέγχου εκτελούνται σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής οντότητας, σε διάφορα στάδια στο πλαίσιο των επιχειρηματικών διαδικασιών. Περιλαμβάνουν μια σειρά ποικίλων δραστηριοτήτων, όπως μέτρηση και αξιολόγηση επιδόσεων, επαληθεύσεις, φυσικοί έλεγχοι, διασφάλιση περιουσιακών στοιχείων, διαχωρισμό καθηκόντων και επεξεργασία πληροφοριών.

4. η πληροφόρηση και επικοινωνία

Ο εσωτερικός ελεγκτής οφείλει να έχει επαρκή γνώση των πληροφοριακών συστημάτων της ελεγχόμενης εταιρίας, που περιλαμβάνουν το λογιστικό σύστημα, τον εξοπλισμό, τους ανθρώπους, τις μεθόδους, τις διαδικασίες, τα εγχειρίδια και τα αρχεία πληροφοριών. Η διοίκηση αποκτά ή παράγει και χρησιμοποιεί συναφείς και ποιοτικές πληροφορίες τόσο από εσωτερικές όσο και από εξωτερικές πηγές για την υποστήριξη λειτουργία των συστατικών του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η επικοινωνία είναι μια συνεχής, επαναληπτική διαδικασία για την παροχή, την κοινοποίηση, και την απόκτηση απαραίτητων πληροφοριών και αποτελεί το μέσο με το οποίο οι πληροφορίες διαδίδονται μέσα σε μια οικονομική οντότητα. Οι σχετικές πληροφορίες πρέπει να εντοπίζονται, να συλλαμβάνονται και να γνωστοποιούνται με τη μορφή και το χρονοδιάγραμμα που επιτρέπουν στους ανθρώπους την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Τα συστήματα πληροφοριών συντάσσουν εκθέσεις, που περιέχουν λειτουργικές, οικονομικές και σχετικές με τη συμμόρφωση πληροφορίες που καθιστούν δυνατή τη λειτουργία και τον έλεγχο της επιχείρησης. Η εξωτερική επικοινωνία με την σειρά της επιτρέπει την εισερχόμενη επικοινωνία των σχετικών εξωτερικών πληροφοριών, και την παροχή πληροφοριών σε τρίτους σε απάντηση των απαιτήσεων και των προσδοκιών τους.

5. η παρακολούθηση συστήματος εσωτερικού ελέγχου

Η παρακολούθηση και αξιολόγηση εξακριβώνουν αν το καθένα από τα πέντε στοιχεία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, υπάρχει και λειτουργεί. Η παρακολούθηση και διαχείριση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι μια διαδικασία διαρκούς εκτίμησης της

επάρκειας και της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου σε τακτά χρονικά διαστήματα. Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου πρέπει να παρακολουθούνται , με βάση μια διαδικασία που αξιολογεί την ποιότητα της απόδοσης του συστήματος κατά την πάροδο του χρόνου. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της συνεχούς παρακολούθησης και αξιολόγησης των δραστηριοτήτων, που λαμβάνει χώρα κατά τη διάρκεια των εργασιών. Η συνεχής αξιολόγηση στα διαφορετικά επίπεδα της οικονομικής οντότητας, παρέχει έγκαιρη πληροφόρηση. Η έκταση και η συχνότητα της αξιολόγησης αυτή εξαρτάται κατά κύριο λόγο από την εκτίμηση των κινδύνων και την αποτελεσματικότητα της συνεχούς παρακολούθησης των διαδικασιών. Τα ευρήματα αξιολογούνται με βάση κριτήρια που καθορίζονται από τις ρυθμιστικές αρχές και την διοίκηση, ενώ οι πιθανές αδυναμίες του συστήματος ελέγχου πρέπει να αναφέρονται στη διοίκηση της εταιρίας[38, 39] .

2.6 Αποτελεσματικότητα Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου παρέχει εύλογη διασφάλιση ως προς την εκπλήρωση των στόχων μιας επιχείρησης. Γίνεται δεκτό ότι ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου μπορεί να είναι αποτελεσματικό, όταν είναι: α) οικονομικό σε χρόνο και χρήμα, β) ουσιώδες, γ) κατάλληλο για την εκάστοτε οικονομική μονάδα, δ) σύμφωνο με την πολιτική και τις διαδικασίες κάθε επιχείρησης, ε) επίκαιρο, στ) απλό και ζ) λειτουργικό χωρίς δυσλειτουργίες και προβλήματα[40].

Όταν ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί αποτελεσματικά, η διοίκηση έχει την εύλογη βεβαιότητα ως προς :

- την επίτευξη της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των λειτουργιών όταν θεωρείται απίθανο τα εξωτερικά γεγονότα να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην επίτευξη των στόχων ή όπου μια επιχείρηση δεν μπορεί να προβλέψει ευλόγως τη φύση και το χρονοδιάγραμμα των εξωτερικών γεγονότων και να μετριάσει τον αντίκτυπο σε ένα αποδεκτό επίπεδο
- την κατανόηση του βαθμού στον οποίο οι λειτουργίες διαχειρίζονται αποτελεσματικά και αποδοτικά όταν τα εξωτερικά γεγονότα μπορούν να έχουν σημαντική επίπτωση στην επίτευξη των στόχων ή όταν μια επιχείρηση μπορεί να προβλέψει την φύση και

[38] Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), « Internal Control - Integrated Framework», May 2013

[39] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 253-258

[40] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 258

τον χρόνο των εξωτερικών γεγονότων και να μειώσει τις επιπτώσεις τους σε ένα αποδεκτό επίπεδο

- την σύνταξη εκθέσεων σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, τους κανονισμούς, τα πρότυπα ή τους καθορισμένους στόχους αναφοράς της διοίκησης
- την συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους, κανόνες, κανονισμούς, και τα εξωτερικά πρότυπα[41]

Πολλοί είναι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Οι σπουδαιότεροι από αυτούς είναι:

- προσωπικό με επαγγελματική επάρκεια, που αποτελεί το σημαντικότερο στοιχείο κάθε συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Από την πλευρά του ελέγχου πρέπει να γίνεται μια αξιολόγηση της ακεραιότητας και της ικανότητας του προσωπικού στα πλαίσια της αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η ικανότητα και η απόδοση του προσωπικού μπορεί να επιτευχθεί μέσω μιας πολιτικής που εξασφαλίζει α) την πρόσληψη και επιλογή του κατάλληλου προσωπικού, β) την εκπαίδευση και επιμόρφωση αυτού και γ) την επίβλεψη του
- οργανωτική δομή, που θα πρέπει να προσδιορίζει του τομείς ευθύνης και να διαμορφώνει ένα πλαίσιο εντός του οποίου μια εταιρία διεξάγει της διάφορες δραστηριότητες της. Η αποτελεσματική οργανωτική δομή διασφαλίζει τον διαχωρισμό των καθηκόντων και την περιγραφή των θέσεων εργασίας, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι α) οι συναλλαγές έχουν εκτελεστεί σωστά, β) έχουν καταχωρηθεί κατάλληλα, γ) υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης και δ) γίνεται περιοδική σύγκριση των υπολοίπων στα λογιστικά βιβλία με τα πραγματικά περιουσιακά στοιχεία. Βασική αρχή της οργανωτικής δομής μιας επιχείρησης πρέπει να είναι ο διαχωρισμός τριών λειτουργιών της: συναλλακτικής, διαχείρισης και φύλαξης περιουσιακών στοιχείων και λογιστικής, έτσι ώστε κανένα άτομο ή υπηρεσία να μην χειρίζονται όλες τις πλευρές μιας συναλλακτικής πράξης από την αρχή ως το τέλος. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι συναλλακτικές πράξεις που διενεργούνται στα διάφορα επίπεδα της ιεραρχίας ανταποκρίνονται στις αποφάσεις και τις πολιτικές της διοίκησης.
- καλοσχεδιασμένο λογιστικό σύστημα που αναφέρεται στην λογιστική οργάνωση, την κατάλληλη μηχανογραφική υποστήριξη και την επαρκή τεκμηρίωση, που συμβάλλουν στην παρακολούθηση της κανονικής κίνησης και έγκαιρης

[41] Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), « Internal Control - Integrated Framework», May 2013

τακτοποίησης των λογαριασμών που απεικονίζουν τις συναλλαγές και δραστηριότητες της επιχείρησης με ένα ευρύ φάσμα παραστατικών εντύπων και λοιπών εγγράφων καθώς και την επαλήθευση των λογιστικών υπολοίπων με δεδομένα που προκύπτουν από φυσικές καταμετρήσεις των περιουσιακών στοιχείων ή από αντίγραφα λογαριασμών τρίτων.

- ύπαρξης υπηρεσίας εσωτερικών ελεγκτών, που επιθεωρεί και αξιολογεί τους διενεργηθέντες λογιστικούς και διοικητικούς ελέγχους.
- ύπαρξης Επιτροπής Ελέγχου, η οποία βρίσκεται κάτω από το Διοικητικό Συμβούλιο, με στόχο την εποπτεία του εσωτερικού ελέγχου έχοντας συμβουλευτικό χαρακτήρα[42]

[42] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 259-263

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ – ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Καθώς αυξάνει η σημασία που αποδίδεται στον εσωτερικό έλεγχο ως λειτουργία μέσα σε μια οικονομική μονάδα, είναι λογικό να ενισχύεται και το νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο που τον διέπει.

Η πρώτη προσπάθεια θεσμοθέτησης του ελεγκτικού επαγγέλματος στην Ελλάδα έγινε με το Ν. 5076/1931. Σε μια προσπάθεια αναβάθμισης του ελεγκτικού έργου, η Πολιτεία ίδρυσε με το Ν.Δ 3329/1955 το Σώμα Ορκωτών Λογιστών (ΣΟΛ), ο σκοπός του οποίου ήταν η συστηματική ελεγκτική διαδικασία των οικονομικών καταστάσεων των Ανώνυμων Εταιριών, η άσκηση διαχειριστικού ελέγχου των πάσης φύσεως οικονομικών οργανισμών της χώρας και η μελέτη της λογιστικής οργάνωσης των επιχειρήσεων και οργανώσεων ύστερα από αίτηση τους.

Με το ΠΔ 226/30.7.1992 ιδρύθηκε στην Ελλάδα το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών (ΣΟΕ) και το επάγγελμα του ορκωτού λογιστή στην χώρα προσαρμόστηκε με τα διεθνώς ισχύοντα[43]. Στην συνέχεια, με απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών (1477/7.6.85), το Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών ιδρύθηκε το 1985 στην Αθήνα και αποτελεί τον μοναδικό διαπιστευμένο συλλογικό επαγγελματικό φορέα στην Ελλάδα, του Διεθνούς Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών των Η.Π.Α. καθώς και συνδεδεμένο μέλος αυτού.

Με απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (5/204/14-11-2000)[44], κάθε εισηγμένη εταιρία οφείλει να καταρτίζει επαρκή κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας, που ανταποκρίνεται στο μέγεθος, στο αντικείμενό της, στις αρχές σύγχρονης οργάνωσης, καθώς και στο οργανόγραμμα της καθώς και να διαθέτει τμήμα εσωτερικού ελέγχου που θα αποσκοπεί στη συνεχή παρακολούθηση της λειτουργίας της και θα έχει την ευθύνη να ενημερώνει εγγράφως, σε τακτά χρονικά διαστήματα, το διοικητικό συμβούλιο για την εφαρμογή του κανονισμού εσωτερικής λειτουργίας της.

---

[43] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 42-44

[44] Απόφαση 5/204/14-11-2000 του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, «Κανόνες συμπεριφοράς των εταιριών που έχουν εισαγάγει τις μετοχές τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και των συνδεομένων με αυτές προσώπων», Φ.Ε.Κ. 1487 Β/16.12.2000, Φ.Ε.Κ. 110^{Α}/17.5.2002

Αντίστοιχα, σύμφωνα με τον Ν. 3016/2002[45], η οργάνωση και λειτουργία εσωτερικού ελέγχου αποτελεί προϋπόθεση για την εισαγωγή των μετοχών ή άλλων κινητών αξιών σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά. Η διενέργεια εσωτερικού ελέγχου πραγματοποιείται από ειδική υπηρεσία της εταιρίας.

Το Εφετείο Αθηνών (4860/06) θέτει εγγυήσεις σχετικά με την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή, ρυθμίζοντας θέματα, όπως η καταλληλότητα γνώσης και εμπειρίας, η διοικητική υπαγωγή σε μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ και ο απευθείας προσδιορισμός της αμοιβής των εσωτερικών ελεγκτών από το ΔΣ.

Ο Ν. 3340/2005 έχει ως στόχο την προσαρμογή της νομοθεσίας με τις Οδηγίες 2003/124/ΕΚ και 2004/72/ΕΚ της ΕΕ και έχει ως αποτέλεσμα την τροποποίηση των αρμοδιοτήτων της διεύθυνσης εσωτερικού ελέγχου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς[46].

Ο Ν. 3492/2006[47] ορίζει τις έννοιες του εσωτερικού ελέγχου, της μονάδας Εσωτερικού ελέγχου και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου . Προβλέπεται επίσης η σύσταση μονάδων εσωτερικού ελέγχου στους φορείς που εποπτεύονται από τα Υπουργεία ή τις Περιφέρειες της χώρας με προϋπολογισμό άνω των 3.000.000€.

Ο Ν. 3429/2005 ορίζει για την υποχρέωση των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών να καταρτίζουν Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, που μεταξύ των άλλων θα περιλαμβάνει τη διάρθρωση των υπηρεσιών της εταιρίας, τα αντικείμενα τους, καθώς και τη σχέση των υπηρεσιών μεταξύ τους και με τη διοίκηση. Μεταξύ των υπηρεσιών της εταιρείας πρέπει υποχρεωτικά να προβλέπεται υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου.

Σύμφωνα με τον Ν.4081/2012, συνιστώνται μονάδες εσωτερικού ελέγχου σε όλα τα Υπουργεία και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας, οι οποίες υπάγονται απευθείας στον οικείο Υπουργό ή τον οικείο προϊστάμενο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του

---

[45] Νόμος 3016/2002, «Για την εταιρική διακυβέρνηση, θέματα μισθολογίου και άλλες διατάξεις.», ΦΕΚ Α' 110/ 17.5.2002

[46] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 150-152

[47] Νόμος 3492/2006, «Οργάνωση συστήματος ελέγχου για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Κρατικού και των εκτός του Κρατικού Προϋπολογισμού φορέων και άλλες διατάξεις.», ΦΕΚ Α΄ 210 / 5.10.2006

Κράτους. Στους φορείς, που δεν συνιστάται μονάδα εσωτερικού ελέγχου, τις αρμοδιότητες αυτής ασκεί η μονάδα εσωτερικού ελέγχου του εποπτεύοντος φορέα

Ο Ν. 3871/2010 προβλέπει ότι σε όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης διενεργείται εσωτερικός έλεγχος, ο οποίος ανατίθεται στις συνιστώμενες Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου, με τη συνολική καθοδήγηση και επίβλεψη του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Η Τράπεζα της Ελλάδος με την Π.Δ/ΤΕ 2438/6.8.1998 κάνει λόγο για την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου και την σύσταση Επιτροπής Ελέγχου στα πιστωτικά ιδρύματα, αναγνωρίζοντας την ανάγκη σύστασης και λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου για την επίτευξη των στόχων των εταιριών και συμβάλλοντας στην αναβάθμιση του επαγγέλματος του εσωτερικού ελεγκτή[48].

Με την Π.Δ./ΤΕ 2577/9.3.2006[49] καθορίζονται οι βασικές γενικές αρχές και κριτήρια, που θα πρέπει να πληρούνται από κάθε πιστωτικό ίδρυμα και από τα χρηματοδοτικά ιδρύματα, που εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι διαθέτουν, σε ατομικό επίπεδο καθώς και σε επίπεδο ομίλου, αποτελεσματική οργανωτική δομή και επαρκές σύστημα εσωτερικού ελέγχου, που θα περιλαμβάνει τις λειτουργίες εσωτερικής επιθεώρησης, διαχείρισης κινδύνων και κανονιστικής συμμόρφωσης.

Με την Συνεδρίαση 231/13.10.2006 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων, συμπληρώνεται η ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006 οποίο εξειδικεύει τις βασικές αρχές και τα κριτήρια αξιολόγησης της οργανωτικής δομής του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Η υπ. αριθμ. 242/6/4.5.2007 απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος αφορά τροποποίηση του Παραρτήματος 4 της ΠΔ/ΤΕ

---

[48] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 389-390

[49] Πράξη Διοικητή Τράπεζας της Ελλάδος 2577/9.3.2006, «Πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και σχετικές αρμοδιότητες των διοικητικών τους οργάνων.»

2577/9.3.2006, με το οποίο εξειδικεύονται οι βασικές αρχές και τα κριτήρια αξιολόγησης της οργανωτικής δομής του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Η Συνεδρίαση 281/17.3.2009 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων προβλέπει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα υιοθετούν και εφαρμόζουν επαρκή και κατάλληλα μέτρα σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο της εφαρμογής των διαδικασιών αντιμετώπισης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Ο Ν. 3601/2007[50] ορίζει ότι κάθε πιστωτικό ίδρυμα που εδρεύει στην Ελλάδα οφείλει να διαθέτει άρτιο και αποτελεσματικό σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης, που θα περιλαμβάνει σαφή οργανωτική διάρθρωση με ευκρινείς, διαφανείς και συνεπείς γραμμές ευθύνης, αποτελεσματικές διαδικασίες εντοπισμού, διαχείρισης, παρακολούθησης και αναφοράς των κινδύνων τους οποίους αναλαμβάνει ή ενδέχεται να αναλάβει, καθώς και επαρκείς μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου, περιλαμβανομένων κατάλληλων διοικητικών και λογιστικών διαδικασιών.

Οι παραπάνω απαιτήσεις τροποποιήθηκαν ελαφρώς με τον Ν. 4002/2011[51]. Σύμφωνα με αυτόν κάθε πιστωτικό ίδρυμα που εδρεύει στην Ελλάδα οφείλει να διαθέτει άρτιο και αποτελεσματικό σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης, που περιλαμβάνει σαφή οργανωτική διάρθρωση με ευκρινείς, διαφανείς και συνεπείς γραμμές ευθύνης, αποτελεσματικές διαδικασίες εντοπισμού, διαχείρισης, παρακολούθησης και αναφοράς των κινδύνων τους οποίους αναλαμβάνει ή ενδέχεται να αναλάβει, επαρκείς μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου, περιλαμβανομένων των κατάλληλων διοικητικών και λογιστικών διαδικασιών, καθώς και πολιτικές και πρακτικές αποδοχών οι οποίες είναι συνεπείς και προωθούν την ορθή και αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων. Οι μηχανισμοί αυτοί πρέπει να αντικατοπτρίζουν την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και να

[50] Νόμος 3601/07, «Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ 178 Α/1-8-2007

[51] Νόμος 4002/11, «Τροποποίηση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου - Ρυθμίσεις για την ανάπτυξη και τη δημοσιονομική εξυγίανση - Θέματα αρμοδιότητας Υπουργείων Οικονομικών, Πολιτισμού και Τουρισμού και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.»,

καλύπτουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις παρεχόμενες από το πιστωτικό ίδρυμα επενδυτικές υπηρεσίες[52].

Σύμφωνα με το Ν. 3693/2008[53], κάθε οντότητα δημοσίου ενδιαφέροντος οφείλει να διατηρεί Επιτροπή Ελέγχου που συγκροτείται με απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου, από όπου και αντλεί την εξουσία της, έχοντας συμβουλευτικό χαρακτήρα μέσα σε αυτήν. Η Επιτροπή Ελέγχου αποτελείται από δύο τουλάχιστον μη εκτελεστικά μέλη και ένα ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του οργάνου διοίκησής της, που ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων ή εταίρων.

Τέλος, με βάση τον Ν. 3965/2011, στα καθήκοντα της Επιτροπής Ελέγχου περιλαμβάνεται η παρακολούθηση της πορείας του διαχειριστικού ελέγχου των ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων και η αξιολόγηση της απόδοσης των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου με κριτήριο την υλοποίηση του επιχειρησιακού σχεδίου και κατάθεση στα αρμόδια Υπουργεία των σχετικών πορισμάτων[54].

---

[52] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 154

[53] Νόμος 3693/2008, «Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/43/ΕΚ περί υποχρεωτικών ελέγχων των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου και άλλες διατάξεις»

[54] Χρήστος Νεγκάκης, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013, σελ. 154

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Πολλές έρευνες και μελέτες έχουν πραγματοποιηθεί διεθνώς με αντικείμενο τον εσωτερικό έλεγχο και τον ρόλο του για κάθε οικονομική μονάδα. Παρακάτω παρουσιάζονται τα συμπεράσματα ορισμένων τέτοιων μελετών, οι οποίες εστιάζουν στην σημασία του εσωτερικού ελέγχου και την σχέση του με την εταιρική διακυβέρνηση, τον εξωτερικό έλεγχο, την διαχείριση κινδύνων και την χρηματοοικονομική πληροφόρηση.

Συγγραφείς	Έτος	Αντικείμενο μελέτης
Reinstein , Lander , Gavin	1994	Σχέση εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών
Vanasco	1994	Επιτροπή Ελέγχου
Haron, Chambers, Ramsi, Ismail	2004	Σχέση εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών
D'Silva, Ridley	2007	Εσωτερικός έλεγχος και εταιρική διακυβέρνηση
Ζαφειράκου, Ταχυνάκης	2007	Εσωτερικός έλεγχος
Pop, C. Bota-Avram, F. Bota-Avram	2008	Σχέση εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου
Prawitt, Smith, Wood	2009	Εσωτερικός έλεγχος και χειραγώγηση κερδών
Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών	2009	Εσωτερικός έλεγχος και διαχείριση κινδύνων
Bostan, Grosu	2010	Εσωτερικός έλεγχος και εταιρική διακυβέρνηση
Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών	2011	Εσωτερικός έλεγχος και διαχείριση κινδύνων
Mihret, Admassu	2011	Σχέση εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών
Popescu, Omran	2011	Εσωτερικός έλεγχος και διαχείριση κινδύνων
Tabără, Ungureanu	2012	Εσωτερικός έλεγχος και συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης
Schneider	2013	Εσωτερικός έλεγχος και χειραγώγηση κερδών
Bekiaris, Efthymiou, Koutoupis		Εσωτερικός έλεγχος και οικονομική κρίση
Zahariaa, Lazar, Tileac	2014	Εσωτερικός έλεγχος και οικονομική κρίση
Pinto, Pereira, Imoniana, Peters	2014	Εσωτερικός έλεγχος
Munteanua, Zaharia	2014	Εξέλιξη εσωτερικού ελέγχου

Η σχέση και συνεργασία εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών απασχόλησε τους Reinstein , Lander , Gavin (1994) [55]. Οι ανεξάρτητοι ελεγκτές έχουν κατευθυντήριες γραμμές, που τους βοηθούν να χρησιμοποιήσουν την εργασία των εσωτερικών ελεγκτών περισσότερο αποτελεσματικά και αποδοτικά. Στις περισσότερες οικονομικές μονάδες, οι εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές έχουν αναπτύξει μια προσέγγιση ομαδικής συνεργασίας ως προς τον έλεγχο τους. Σε περιπτώσεις όπου το προσωπικό του εσωτερικού ελέγχου δεν εμφανίζει το απαιτούμενο επίπεδο επαγγελματισμού ή η εταιρία αλλάζει συνέχεια ελεγκτικές εταιρείες, οι ανεξάρτητοι ελεγκτές ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές για μπορούν να χρησιμοποιήσουν την εργασία των εσωτερικών ελεγκτών αποτελεσματικά και αποδοτικά.

[55] Alan Reinstein, Gerald H. Lander, Thomas A. Gavin, « The External Auditor′s Consideration of the Internal Audit Function», Managerial Auditing Journal, Vol. 9 Iss 7, 1994, pp. 29 - 36

Με τον ρόλο της Επιτροπή Ελέγχου, η αξία της οποίας έχει πλήρως αναγνωριστεί για την ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης ασχολήθηκε ο Vanasco (1994)[56]. Ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου επεκτείνεται λόγω της αξίας του για το Διοικητικό Συμβούλιο και την Διοίκηση.

Ο ευρύς ρόλος που παίζουν οι Επιτροπές Ελέγχου αντικατοπτρίζουν το ευρύ φάσμα των καθηκόντων που αναμένεται να εκτελέσουν. Τα καθήκοντα τους περιλαμβάνουν την εποπτεία της διαδικασίας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, το συντονισμό των διαδικασιών εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, καθώς και την εκτίμηση των περιβαλλοντικών και νομικών κινδύνων. Οι Ελεγκτικές Επιτροπές διευκολύνουν το διοικητικό συμβούλιο προς μια καλύτερη κατανόηση των εσωτερικών ελέγχων, των καθηκόντων του ελέγχου, και της αποτελεσματικότητα της διοίκησης.

Με τις απαιτήσεις του ΔΕΠ 610 που χρησιμοποιείται από τους εξωτερικούς ελεγκτές για να αξιολογήσουν το έργο των εσωτερικών ελεγκτών ασχολήθηκαν οι Haron, Chambers, Ramsi, Ismail (2004)[57]. Οι εξωτερικοί ελεγκτές συχνά βασίζονται σε άλλους επαγγελματίες για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων των πελατών τους. Σε γενικές γραμμές, οι εξωτερικοί ελεγκτές βασίζονται σε εσωτερικούς ελεγκτές των πελατών, ενώ η εξάρτηση αυτή οδηγεί σε εξοικονόμηση κόστους για τον πελάτη.

Τα ευρήματα της μελέτης δείχνουν ότι η τεχνική ικανότητα και το εύρος της λειτουργίας είναι τα δύο πιο σημαντικά κριτήρια που οι εξωτερικοί ελεγκτές θεωρούν σημαντικότερα στην εξάρτησή τους από τους εσωτερικούς ελεγκτές. Οι φορείς χάραξης της πολιτικής κάθε εταιρίας θα πρέπει να τονίσουν την ανάπτυξη αυτών των παραγόντων κατά την επιλογή των εσωτερικών ελεγκτών και κατά τον καθορισμό του είδους της εργασίας που εκτελούν.

Όπως υποστηρίζουν οι D'Silva, Ridley (2007)[58], ο εσωτερικός έλεγχος προσθέτει αξία σε όλες τις επιχειρήσεις και σε όλους τους κλάδους. Η μελέτη τους εξετάζει την συνεισφορά και την ανάπτυξη του εσωτερικού ελέγχου σε όλο τον κόσμο ως αποτέλεσμα και των νόμων, των κανονισμών και των Διεθνών Προτύπων που έχει τεθεί σε ισχύ και έχουν

[56] Rocco R. Vanasco, «The Audit Committee: An International Perspective», Managerial Auditing Journal, Vol. 9 No. 8, 1994, pp. 18-42

[57] Hasnah Haron ,Andrew Chambers, Rozaldy Ramsi, Ishak Ismail, « The Reliance of External Auditors on Internal Auditors», Managerial Auditing Journal, Vol. 19 Iss 9, 2004, pp. 1148 - 1159

[58] Kenneth D'Silva, Jeffrey Ridley, «Internal Auditing's International Contribution to Governance», Int. J. Business Governance and Ethics, Vol. 3, No. 2, 2007, pp. 113-126

αποκτήσει αποδοχή από τις κυβερνήσεις, τις ρυθμιστικές αρχές, τους εξωτερικούς ελεγκτές και τις άλλες αρχές σε ολόκληρο τον κόσμο.

Εξετάζουν πώς η διασφάλιση, η συμμόρφωση και ο συμβουλευτικός ρόλος του εσωτερικού ελέγχου αναγνωρίζονται σήμερα σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου σε πολλές επιχειρήσεις καθώς συνεισφέρουν σημαντικά στις καλές πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης σε στρατηγικό και λειτουργικό επίπεδο.

Οι Ζαφειράκου, Ταχυνάκης (2007)[59] εξέτασαν τον εσωτερικό έλεγχο στις ελληνικές επιχειρήσεις, δίνοντας έμφαση στον τρόπο με τον οποίο δημιουργείται ένα τμήμα εσωτερικού ελέγχου, τον ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή απέναντι στους εξωτερικούς ελεγκτές, τα διάφορα τμήματα της εταιρίας και την διοίκηση, καθώς και την συμβολή και την σύνθεση της Επιτροπής Ελέγχου.

Τα αποτελέσματα της έρευνας τους δείχνουν ότι οι περισσότερες από τις εταιρίες θεωρούν την υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου υψίστης σημασίας για την ικανοποιητική και αποτελεσματική πορείας τους και έχουν προχωρήσει στην υλοποίηση ανεξάρτητου τμήματος εσωτερικού ελέγχου. Οι εταιρίες διατηρούν την ανεξαρτησία και την ευθύνη και αυξάνουν την αποδοτικόττηα του εσωτερικού ελεγκτή, σηματοδοτώντας την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου.

Την σχέση μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου διερεύνησαν οι Pop, C. Bota-Avram, F. Bota-Avram (2008)[60]. Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου γεννήθηκε μέσα από την απόσπαση ορισμένων δραστηριοτήτων από τον εξωτερικό έλεγχο, με αποτέλεσμα οι δύο αυτές λειτουργίες να συγχέονται εύκολα σε κάποιες καταστάσεις.

Σύμφωνα με αυτούς, πρόκειται για δύο διακριτές λειτουργίες με διαφορετικά χαρακτηριστικά, που χαρακτηρίζονται όμως από κάποια συμπληρωματική σχέση. Προσπαθούν να αποσαφηνίσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των οι δύο αυτών λειτουργιών και να εντοπίσουν τα κύρια κριτήρια που επηρεάζουν τη σχέση μεταξύ εσωτερικού ελέγχου και εξωτερικού ελέγχου.

---

[59] Ηλιάννα Ζαφειράκου, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Ο εσωτερικός έλεγχος των ελληνικών επιχειρήσεων: Εμπειρική προσέγγιση», ΣΠΟΥΔΑΙ, Τεύχος 57, No.1, 2007, σελ. 658-679

[60] Atanasiu Pop, Cristina Bota-Avram, Florin Bota-Avram, «The Relationship between Internal and External Audit»,Annales Universitas Apulensis Series Oeconomica, vol. 1, issue 10, 2008

Σύμφωνα με τους Prawitt, Smith, Wood (2009)[61],οι εσωτερικοί ελεγκτές εκτελούν συχνά δουλειά που έχει σχέση με τις διαδικασίες χρηματοοικονομικής πληροφόρησης της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας. Χρησιμοποιώντας ένα μοναδικό σύνολο δεδομένων, διερεύνησαν τη σχέση μεταξύ της ποιότητας της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου και της χειραγώγησης των κερδών, βασιζόμενος στις μη ομαλές αποδόσεις και τις προβλέψεις των κερδών από τους αναλυτές .

Τα αποτελέσματα της μελέτης είναι συνεπή με την υπόθεση ότι η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου συνδέεται αρνητικά με την χειραγώγηση των κερδών και επηρεάζει την ποιότητα της εξωτερικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Όπως υποστηρίζει το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (2009)[62], η διαχείριση του κινδύνου είναι ένα θεμελιώδες στοιχείο της εταιρικής διακυβέρνησης. Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για τη δημιουργία και τη λειτουργία του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων για λογαριασμό του Διοικητικού Συμβουλίου. Η διαχείριση κινδύνου σε επίπεδο επιχείρησης αποφέρει πολλά οφέλη, ως αποτέλεσμα μιας δομημένης και συντονισμένης προσέγγισης.

Ως προς την διαχείριση των κινδύνων, ο κύριος ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή θα πρέπει να είναι η παροχή βεβαιότητας προς τη Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με την αποτελεσματικότητας της διαδικασίας διαχείρισης των κινδύνων. Ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να επεκτείνει τις δραστηριότητές του πέρα από τον κεντρικό ρόλο του και να εφαρμόζει συγκεκριμένες διασφαλίσεις.

Σύμφωνα με τους Bostan, Grosu (2010)[63], τα οικονομικά σκάνδαλα των τελευταίων ετών έδειξαν ότι ο κίνδυνος λογιστικής απάτης μπορεί να είναι ασαφής σε οποιοδήποτε τύπο οικονομικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό, η διαφάνεια των πληροφοριών, απαραίτητο στοιχείο για την ανταγωνιστικότητα στην αγορά, είναι μια αποτελεσματική λειτουργία των συστημάτων εταιρικής διακυβέρνησης και ειδικότερα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου.

Διαπιστώθηκε η σημασία του εσωτερικού ελέγχου στο τομέα της εταιρικής διακυβέρνησης. Σε όλα τα μοντέλα της εταιρικής διακυβέρνησης, οι εξωτερικοί κανονισμοί καλύπτουν ένα πρωταρχικό ρόλο στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών

---

[61] Douglas F. Prawitt, Jason L. Smith, David A. Wood, « Internal Audit Quality and Earnings Management», he Accounting Review, Vol. 84, No. 4, 2009, pp. 1255-1280

[62] The Institute of Internal Auditors, «The Role of Internal Auditing in Enterprise –Wide Risk Management», Position Paper, January 2009

[63] Ionel Bostan, Veronica Grosu, «The Role of Internal Audit in Optimization of Corporate Governance at the Groups of Companies», Theoretical and Applied Economics Volume XVII, No. 2(543), 2010, pp. 89-110

δικλείδων ασφαλείας, αλλά παραμένει στο επίκεντρο η ευθύνη των φορέων να υιοθετήσουν έναν σωστό μηχανισμό εσωτερικού ελέγχου.

Με την σημασία του εσωτερικού ελέγχου για την διαχείριση των επιχειρησιακών κινδύνων ασχολήθηκε σε εργασία του το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (2011)[64]. Σύμφωνα με αυτό, ο επιχειρηματικός κόσμος γίνεται όλο και πιο περίπλοκη λόγω των νέων και αναδυόμενων κινδύνων. Οι επιχειρήσεις δίνουν στη διαχείριση των κινδύνων περισσότερη προσοχή, αλλά η εφαρμογή ενός αποτελεσματικού προγράμματος διαχείρισης κινδύνων απαιτεί χρόνο και πειθαρχία. Οι εσωτερικοί ελεγκτές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διαχείριση του κινδύνου, αλλά υπάρχουν πολλοί άλλοι ρόλοι που οι δραστηριότητες εσωτερικού ελέγχου δεν είναι έτοιμες να συνεχίσουν και να επιδιώξουν.

Σε μελέτη τους οι Mihret, Admassu (2011)[65] εξετάζουν την εξάρτηση του εξωτερικού ελεγκτή από τον εσωτερικό έλεγχο, χρησιμοποιώντας ένα ερωτηματολόγιο με τις απαντήσεις 119 εξωτερικών ελεγκτών. Συνιστούν ότι η εξάρτηση αυτή συμβάλλει θετικά στην επίτευξη της αποτελεσματικότητας του ελέγχου.

Διαπιστώνουν ότι η εξάρτηση των εξωτερικών ελεγκτών από το έργο του εσωτερικού ελέγχου δεν σχετίζεται σημαντικά με την ανταγωνιστικότητα της αγοράς εξωτερικού ελέγχου. Η ανάλυση δείχνει η απόδοση και η ποιότητα της εργασίας του εσωτερικού ελέγχου είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας που καθορίζει το βαθμό εξάρτησής των εξωτερικών ελεγκτών από αυτήν. Συνολικά, τα ευρήματα τους υποδεικνύουν ότι οι επιχειρήσεις μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα της εταιρικής διακυβέρνησης τους με την ενίσχυση του εσωτερικού ελέγχου και προώθηση του συντονισμού της σχέσης μεταξύ εσωτερικών-εξωτερικών ελεγκτών

Η σχέση εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων αποτελεί το αντικείμενο της μελέτης των Popescu , Omran (2011)[66]. Η μελέτη τους στοχεύει να αναδείξει το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου ως πυλώνα στήριξης της διοίκησης και παρουσιάζει το πώς ο εσωτερικός έλεγχος βοηθά μια επιχείρηση να επιτύχει τους στόχους της μέσω της αξιολόγησης, μέσα από μια συστηματική και μεθοδική προσέγγιση, των διαδικασιών

[64] The Institute of Internal Auditors Research Foundation , « Internal Auditing's Role in Risk Management», IIARF White Paper, March 2011
[65] Dessalegn Getie Mihret, Mengistu Amare Admassu, « Reliance of External Auditors on Internal Audit Work: A Corporate Governance Perspective», International Business Research, Vol. 4, No. 2, April 2011, pp. 67-79
[66] Silvia Popescu & Abdelnaser Omran, «Managing Risk and Internal Auditing», IJRRAS 9 (1) , October 2011

διαχείρισης κινδύνων, των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας και της διακυβέρνησης μέσα από τη διατύπωση προτάσεων για την βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των οικονομικών, χρηματοοικονομικών και διοικητικών πρακτικών των επιχειρήσεων, η αποτελεσματικότητα των εσωτερικών ελέγχων εξαρτάται από την εφαρμογή πολιτικής διαχείρισης κινδύνων.

Οι Tabără, Ungureanu (2012)[67] ασχολήθηκαν με τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στα πλαίσια της εταιρικής διακυβέρνησης μιας επιχείρησης. Το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης θα πρέπει περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες, την παρακολούθηση, τη λειτουργία και τον έλεγχο των διαδικασιών και δραστηριοτήτων για να καλύψει τις ανάγκες των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών. Η εφαρμογή ενός συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης περιλαμβάνει τις βασικές αρχές που καθοδηγούν τις σχέσεις μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών και διασφαλίζουν την ορθή λειτουργία της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές και η Επιτροπή Ελέγχου μέσα σε μια επιχείρηση συνδέονται με τους μηχανισμούς διακυβέρνησης και βοηθούν τη διοίκηση στη λήψη αποτελεσματικών αποφάσεων.

Σε μελέτη του ο Schneider (2013)[68] προσπάθησαν να εξακριβώσουν αν ο εσωτερικός έλεγχος έχει επιπτώσεις στην χειραγώγηση των κερδών των επιχειρήσεων, ως αποτέλεσμα διοικητικών δράσεων που αναλαμβάνονται με κύριο σκοπό την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων κερδοφορίας. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, η εταιρική διακυβέρνηση, οι εξωτερικοί ελεγκτές και ο εσωτερικός έλεγχος είναι μερικές από αυτές τις προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Η έρευνα του αξιολογεί αν η ύπαρξη και η δύναμη του εσωτερικού ελέγχου συνδέεται με την χειραγώγηση των πραγματικών κερδών μιας επιχείρησης. Τα αποτελέσματα βέβαια στα οποία κατέληξαν ως προς την επίδραση του εσωτερικού ελέγχου είναι ανάμεικτα. Διαπίστωσαν πως οι επιχειρήσεις δεν επιθυμούν πάντα να παραποιήσουν τα πραγματικά τους κέρδη για διάφορους λόγους, όπως η φορολογική ελάφρυνση και η πληρωμή μερισμάτων.

---

[67] Neculai Tabără, Mihaela Ungureanu, «Internal Audit and its Role in Improving Corporate Government Systems», Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 14(1), 2012

[68] Arnold Schneider, «Internal Auditing and Real Earnings Management», Journal of Contemporary Issues in Business Research, Volume 2, Issue No. 4, 2013, pp 97-108

Ο σκοπός της μελέτης των Bekiaris, Efthymiou, Koutoupis (2013)[69] είναι να καταγράψει την υφιστάμενη κατάσταση αναφορικά με τον τρόπο αλληλεπίδρασης της οικονομικής κρίσης στην εταιρική διακυβέρνηση και την διαχείριση των κινδύνων στην Ελλάδα. Μέσα στο τρέχον περιβάλλον, υπάρχουν σημαντικές αδυναμίες εταιρικής διακυβέρνησης, οι οποίες αναφέρονται στις πρακτικές που ακολουθούνται από το διοικητικό συμβούλιο στον τομέα της διαχείρισης των κινδύνων.

Καθώς η οικονομική κρίση επηρεάζει όλο και περισσότερο τις οικονομικές δραστηριότητες, ο βασικός στόχος των διευθυντών εσωτερικού ελέγχου είναι να βρουν τρόπους για να προσθέσουν αξία στην επιχείρηση. Στο τρέχον περιβάλλον, ο εσωτερικός έλεγχος ερευνά για πιθανές απάτες και ασχολείται με θέματα που σχετίζονται με την διαχείριση κινδύνων. Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή μπορεί να ενισχυθεί από την οικονομική κρίση, με την προώθηση της δημιουργία διαδικασιών ολοκληρωμένης διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων διαδικασιών ή της αύξηση των υφιστάμενων διαδικασιών σε ολόκληρη την επιχείρηση.

Με τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου ασχολήθηκαν και οι Pinto, Pereira, Imoniana, Peters (2014)[70]. Η παρούσα μελέτη τους είχε ως στόχο να δώσει απαντήσεις σε ερωτήματα που αφορούν το ρόλο της Υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου για την διοίκηση για μη χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στην Βραζιλία. Στα πλαίσια και της παγκοσμιοποίησης, ο εσωτερικός έλεγχος έχει αναλάβει σημαντικό ρόλο μέσα σε μια επιχείρηση, καθώς συμβουλεύει και υποστηρίζει την διοίκηση.

Διαπίστωσαν ότι η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο της διοίκησης και βασικό πυλώνα εταιρικής διακυβέρνησης που βοηθάει κάθε οικονομική μονάδα να επιτύχει τους στόχους της και αποτελεί σημαντική πηγή πληροφοριών που προέρχονται από τη συνεχή αξιολόγηση των στρατηγικών κινδύνων για την ενίσχυση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου για τη λήψη αποφάσεων.

---

[69] Michalis Bekiaris, Thanasis Efthymiou, Andreas G. Koutoupis, « Economic Crisis Impact on Corporate Governance and Internal Audit: The Case of Greece», Corporate Ownership & Control , Volume 11, Issue 1, Fall 2013, pp.55-64

[70] Juarez Pinto, Anisio Candido Pereira, Joshua Onome Imoniana and Marcos Reinaldo Severino Peters, «Role of Internal Audit in Managerial Practice in Organisations», African Journal of Business Management, Vol. 8(2), January, 2014, pp. 68-79

Σύμφωνα με τους Munteanua, Zaharia (2014)[71], ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μια επαγγελματική διαδικασία που αναδείχθηκε κατά τη διάρκεια των ετών, επιδιώκοντας πάντα να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των οικονομικών μονάδων. Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μια ταχεία εξέλιξη του εσωτερικού ελέγχου, ο ρόλος του οποίου έχει επαναπροσδιοριστεί με την πάροδο των χρόνων και έχει συμμορφωθεί με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες των οικονομικών μονάδων. Αρχικά επικεντρώθηκε σε λογιστικά προβλήματα, αλλά τώρα έχει γίνει ένα ισχυρό εργαλείο για την ανίχνευση των κυριότερων κινδύνων των επιχειρήσεων.

Με τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση και την τρέχουσα κρίση ασχολήθηκαν οι Zahariaa, Lazar, Tileac (2014) [72]. Ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να αποτελέσει ένα πυλώνα που υποστηρίζει την εταιρική διακυβέρνηση, και, γενικά, κάθε πράξη διοίκηση, καθώς και υψίστης σημασίας όργανο που χρησιμοποιείται για τον εντοπισμό των κινδύνων των επιχειρήσεων που συνδέονται με τις δραστηριότητες τους. Το πεδίο του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί μια πειθαρχημένη και συστηματική προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των κινδύνων και των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας. Η σημασία της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου υπογραμμίζεται από τις εξελίξεις και τη διεθνή αναγνώριση με τη δημιουργία πολλών οργανισμών, αποτελώντας το τελευταίο επίπεδο του συστήματος εσωτερικού ελέγχου κάθε οικονομικής μονάδας.

[71] Victor Munteanua, Dragos Laurentiu Zaharia, « Current Trends in Internal Audit», 5th World Conference on Educational Sciences 2013, Procedia - Social and Behavioral Sciences 116, 2014 , pp. 2239 – 2242

[72] Dragos Laurentiu Zahariaa, Andreea Lazar, Doina Maria Tileac, « The Role of Internal Audit regarding the Corporate Governance and the Current Crisis», 5th World Conference on Educational Sciences - WCES 2013, Procedia - Social and Behavioral Sciences 116, 2014, pp. 4819 – 4823

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

5.1 Εσωτερικός Έλεγχος και Λήψη Αποφάσεων

Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου θεωρείται ως έναν από τους πυλώνες της εταιρικής διακυβέρνησης, υποστηρίζοντας την διοίκηση μιας οικονομικής μονάδας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και βελτίωσης της απόδοσης της.

Με τις αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στο παγκόσμιο επιχειρηματικό περιβάλλον, υπάρχει αυξημένος ανταγωνισμός μεταξύ των οικονομικών αποφάσεων με τις διοικήσεις τους να είναι υποχρεωμένες να λαμβάνουν αποφάσεις με μεγαλύτερη σιγουριά. Παρόλο που η λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου έχει προκύψει από την ανάγκη για καλύτερη παρακολούθηση των δραστηριοτήτων μιας εταιρίας, πολλοί δεν αντιλαμβάνονται το ρόλο που παίζει ο εσωτερικός έλεγχος στις πρακτικές της διοίκησης και της λήψης αποφάσεων. Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου έχει υποστεί δραματικές αλλαγές κατά τα τελευταία χρόνια. Ως αποτέλεσμα, οι δραστηριότητες του ελέγχου θεωρούνται ως εργαλεία που προσθέτουν αξία και συμβάλλουν στον σχεδιασμό βασικών στρατηγικών και την λήψη ρεαλιστικών αποφάσεων.

Ένας από τους κύριους στόχους της εταιρικής πληροφόρησης είναι να παρέχει τα απαραίτητα στοιχεία στους εξωτερικούς χρήστες για την λήψη αποφάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η εταιρική διακυβέρνηση μπορεί θεωρηθεί ως ένα μηχανισμός για την παρακολούθηση των δράσεων, των πολιτικών και των αποφάσεων που λαμβάνονται από τη διοίκηση για την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων. Η εφαρμογή ενός συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης περιλαμβάνει τις βασικές αρχές που καθορίζουν τις σχέσεις μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών και να διασφαλιστεί η σωστή λειτουργία της διαδικασίας λήψης αποφάσεων .

Με την πάροδο των χρόνων, ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή επεκτάθηκε στην αξιολόγηση και τη βελτίωση των δραστηριοτήτων της διοίκησης συμβάλλοντας σε μια σχετική, χρήσιμη και διαφανή διαδικασία λήψης αποφάσεων[73]. Μια στρατηγικά κατευθυνόμενη διαδικασία εσωτερικού ελέγχου έχει αναδειχθεί ως μια απαραίτητη υπηρεσία που θα μπορούσε να βοηθήσει στη λήψη αποφάσεων. Ο στόχος του εσωτερικού ελέγχου

[73] Neculai Tabără, Mihaela Ungureanu, «Internal Audit and its Role in Improving Corporate Government Systems», Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 14(1), 2012

είναι, μεταξύ άλλων, η διαμόρφωση της γνώμης σχετικά με τα κριτήρια, τις διαδικασίες, και τις μεθόδους καθώς και η παροχή πληροφοριών, έτσι ώστε οι διοικητικές αποφάσεις να βασίζονται σε συγκεκριμένες πληροφορίες, που θα είναι καλές, ακριβείς και έγκαιρες. Στόχος του εσωτερικού ελέγχου είναι να εξετάσει, να αξιολογήσει και να παράγει έκθεση που περιέχει πληροφορίες για όλες τις δραστηριότητες της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδα, για να βοηθήσει τη διοίκηση στην διαδικασία λήψης αποφάσεων. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν τον εντοπισμό των δυνατών και αδύνατων σημείων των ελεγχόμενων οικονομικών μονάδων, που επιτρέπει στην διοίκηση να κάνει μια κριτική ανάλυση των παραγωγικών και οικονομικών διαδικασιών για την κατανομή των σπάνιων πόρων.

Ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιεί ένα έργο το οποίο οι μέτοχοι και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη θα ήθελαν να επιτελούν ώστε να είστε πάντα ενήμεροι σχετικά με την διαχείριση των επενδύσεων τους [74]. Τα ενδιαφερόμενα μέρη (μέτοχοι, επενδυτές, εργαζόμενοι, δημόσιες υπηρεσίες κτλ), ενδιαφέρονται για τις εξελίξεις των δραστηριοτήτων που εκτελούνται από μια οικονομική οντότητα και απαιτούν πληροφορίες σχετικά με το πώς οι αποφάσεις της διοίκησης προσδιορίζουν τα αποτελέσματα της και ενδιαφέρονται να λάβουν εγγυήσεις όσον αφορά την ποιότητα της διαδικασίας διοίκησης[75].

5.2 Εσωτερικός Έλεγχος και Εταιρική Διακυβέρνηση

Η εταιρική διακυβέρνηση ορίζεται ως το σύνολο των εργασιών, των λειτουργιών, των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας, των διαδικασιών και των αρχών σύμφωνα με τα οποία μια οικονομικά μονάδα λειτουργεί, είναι οργανωμένη, διοικείται και ελέγχεται, προκειμένου να επιτύχει τους στόχους, τις επιδόσεις, την οικονομική διαχείρισης της, αλλά και υπευθυνότητα, ακεραιότητα και διαφάνεια. Περιλαμβάνει το σύνολο των μηχανισμών με τους οποίους όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ασκούν έλεγχο, ώστε να προστατεύσουν τα συμφέροντα τους. Η αποτελεσματική διακυβέρνηση εξασφαλίζει τη λογοδοσία, τη δικαιοσύνη και την διαφάνεια στις σχέσεις της οικονομικής οντότητας με τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη.

Είναι σαφές ότι ο κανονισμός της εταιρικής διακυβέρνησης αποτελεί μια προσπάθεια της κυβέρνησης να εξασφαλίσει ότι κάθε εταιρία καθορίζει τους προσδιοριζόμενους σκοπούς

[74] Juarez Pinto, Anisio Candido Pereira, Joshua Onome Imoniana and Marcos Reinaldo Severino Peters, «Role of Internal Audit in Managerial Practice in Organisations», African Journal of Business Management, Vol. 8(2), January, 2014, pp. 68-79

[75] Victor Munteanua, Dragos Laurentiu Zaharia, « Current Trends in Internal Audit», 5th World Conference on Educational Sciences 2013, Procedia - Social and Behavioral Sciences 116, 2014 , pp. 2239 – 2242

της και προστατεύει τα συμφέροντα των ιδιοκτητών της. Τα τελευταία χρόνια, τα θέματα εταιρικής διακυβέρνησης αποκτούν μεγαλύτερη προσοχή, ως αποτέλεσμα της αυξανόμενης αναγνώρισης ότι η εταιρική διακυβέρνηση μιας επιχείρησης επηρεάζει τόσο τις οικονομικές επιδόσεις της όσο και την πρόσβαση της στις αγορές κεφαλαίου και την ενίσχυση της κεφαλαιακής δομής τους. Ο κώδικας δεοντολογίας και συμπεριφοράς συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση. Η βελτίωση της διαδικασίας διοίκησης των οικονομικών μονάδων, σε όλη την πολυπλοκότητά τους, απαιτεί γνώση και εφαρμογή των πιο σύγχρονων αρχών που αποσκοπούν στη διασφάλιση της λειτουργίας τους, από την άποψη των επιδόσεων και της ανταγωνιστικότητας

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί έναν από τους πυλώνες της εταιρικής διακυβέρνησης τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Εξάλλου, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να προσδιοριστεί ως μια ανεξάρτητη διοικητική λειτουργία, η οποία περιλαμβάνει μια συνεχή και κριτική αξιολόγηση της λειτουργίας μιας επιχείρησης με σκοπό να προτείνει βελτιώσεις σε αυτήν, να προσθέσει αξία σε αυτήν και να ενισχύσει τον συνολικό μηχανισμό διακυβέρνησης. Στόχος του εσωτερικού ελέγχου είναι να βοηθήσει τα μέλη μιας επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων της Διοίκησης και του Διοικητικού Συμβουλίου, στην αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους. Για το σκοπό αυτό, ο εσωτερικός έλεγχος τους εφοδιάζει με αναλύσεις, εκτιμήσεις, συστάσεις, συμβουλές, και πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες τους[76].

Είναι φανερό ότι η σχέση μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης επηρεάζει όλα τα είδη της οικονομικής δραστηριότητας. Η αποτελεσματική συνεργασία της εταιρικής διακυβέρνησης και του εσωτερικού ελέγχου βελτιώνει την απόδοση, και είναι μια πηγή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για κάθε οικονομική οντότητα. Από τα πέντε συστατικά του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, το περιβάλλον ελέγχου όπως και η πληροφόρηση και επικοινωνία αποτελούν τα δύο χαρακτηριστικά με την μεγαλύτερη θετική συμβολή στην της διαδικασίας διακυβέρνησης[77]. Η συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στην εταιρική διακυβέρνηση απεικονίζεται μέσω της οριοθέτησης της σχέσης μεταξύ εσωτερικού ελέγχου και των βασικών στοιχείων της εταιρικής διακυβέρνησης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο αναγνωρίζεται ως βασικός παράγοντας εταιρικής διακυβέρνησης. Το Διοικητικό Συμβούλιο κάθε επιχείρησης έχει ένα ξεχωριστό και διακριτό

---

[76] Kenneth D'Silva, Jeffrey Ridley, «Internal Auditing's International Contribution to Governance», Int. J. Business Governance and Ethics, Vol. 3, No. 2, 2007, pp. 113-126

[77] Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), «Improving Organizational Performance and Governance», February 2014

ρόλο. Αυτό εγκρίνει τις στρατηγικές αποφάσεις, θέτει τα κατάλληλα όρια, επιβλέπει την εκτέλεση και διασφαλίζει την λογοδοσία, την δικαιοσύνη και την διαφάνεια.

Λόγω του γεγονότος ότι το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την τελική ευθύνη για την εκπλήρωση της στόχων της επιχείρησης, η συνεισφορά του εσωτερικού ελεγκτή είναι να παρέχει πληροφορίες σε αυτό. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ζωτικής σημασίας για την παροχή βοήθειας προς το Διοικητικό Συμβούλιο. Στο σημερινό επιχειρηματικό περιβάλλον, οι εσωτερικοί ελεγκτές παρέχουν στην διοίκηση ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών σχετικά με τις οικονομικές, λειτουργικές και δραστηριότητες συμμόρφωσης για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και οικονομικότητας των δραστηριοτήτων και των επιδόσεων της διοίκησης.

Οι δραστηριότητες των εσωτερικών ελεγκτών μπορούν να συνοψιστούν στις παρακάτω λειτουργίες:

- την αξιολόγηση των επιχειρησιακών επιδόσεων
- την διασφάλιση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου
- την επισκόπηση της διαδικασίας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για να διασφαλιστεί η ποιότητα και η ακεραιότητα της παραγωγής αξιόπιστης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης
- την διασφάλιση της υπεύθυνης διακυβέρνησης
- την πρόληψη, την ανίχνευση και την διόρθωση των περιπτώσεων απάτης, ιδιαίτερα στις οικονομικές καταστάσεις
- την προώθηση της κατάλληλης ηθικής και αξιών

Η διαδικασία της διακυβέρνησης επικεντρώνεται στην ανάπτυξη και τη διατήρηση επαρκούς και αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου. Στο πλαίσιο αυτό, η εταιρική διακυβέρνηση μπορεί να θεωρηθεί ως ένα μηχανισμός για την παρακολούθηση των δράσεων, πολιτικών και αποφάσεων που λαμβάνονται από τη διοίκηση για την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων.

Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου και η Επιτροπή Ελέγχου έχουν ένα συμβουλευτικό ρόλο προς την διοίκηση. Η Ελεγκτική Επιτροπή θεωρείται ένα σημαντικό τμήμα της επιχείρησης, ζωτικής σημασίας για την εφαρμογή πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης. Μια αποτελεσματική Επιτροπή Ελέγχου ενισχύει την θέση της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου, παρέχοντας ένα ανεξάρτητο και υποστηρικτικό περιβάλλον και αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου. Συνολικά, μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην εταιρική διακυβέρνηση λόγω:

- της παροχής ιδεών και βέλτιστων πρακτικών σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τις διαδικασίες διαχείρισης των κινδύνων στην Ελεγκτική Επιτροπή
- της παροχής πληροφοριών σχετικά με τυχόν παράνομες δραστηριότητες ή παρατυπίες
- της διεξαγωγής ετήσιων ελέγχων και της κοινοποίησης των αποτελεσμάτων στην Επιτροπή Ελέγχου
- της ενθάρρυνσης της Επιτροπής Ελέγχου να διεξάγει περιοδικές αναθεωρήσεις των δραστηριοτήτων και πρακτικών σε σχέση με τις τρέχουσες βέλτιστες πρακτικές για την διασφάλιση ότι οι δραστηριότητες είναι συνεπείς με τις πρακτικές της διοίκησης[78]

5.3 Εσωτερικός Έλεγχος και Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση

Η προετοιμασία αξιόπιστων χρηματοοικονομικών πληροφοριών αποτελεί βασική ευθύνη της διοίκησης κάθε επιχείρησης, οι οποίες απευθύνονται σε ένα ευρώ σύνολο εσωτερικών και εξωτερικών χρηστών και ενδιαφερόμενων μερών.

Κάθε σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης πρέπει να διασφαλίζει την ποιότητα και την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής αυτής πληροφόρησης συμβάλλοντας στην διασφάλιση της πρόληψης και του εντοπισμού του λάθους και της απάτης, την ακρίβεια και την ολοκλήρωση των λογιστικών αρχείων και την έγκαιρη κατάρτιση των οικονομικών πληροφοριών.

Χωρίς τέτοιους ελέγχους, θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο για τις περισσότερες επιχειρήσεις να προετοιμάσουν έγκαιρες και αξιόπιστες οικονομικές εκθέσεις για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Παρόλο που ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου δεν μπορεί να παρέχει απόλυτη διαβεβαίωση ότι οι οικονομικές εκθέσεις δεν θα περιέχουν ουσιώδη σφάλματα ή ανακρίβειες, ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου επί των οικονομικών εκθέσεων μπορεί να μειώσει σημαντικά τον κίνδυνο τέτοιων σφαλμάτων και ανακριβειών. Κάτω υπό ορισμένες προϋποθέσεις, η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου αποτρέπει παρατυπίες και ανωμαλίες στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Έρευνες έχουν δείξει ότι η υψηλότερη ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου συνδέεται με χαμηλότερα επίπεδα δημιουργικής λογιστικής.

Η χρηματοοικονομική πληροφόρηση απαιτεί συχνά εξειδικευμένες διαδικασίες λήψης αποφάσεων και την εφαρμογή προσωπικής κρίσης. Οι εσωτερικές δικλείδες

[78] Neculai Tabără, Mihaela Ungureanu, «Internal Audit and its Role in Improving Corporate Government Systems», Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 14(1), 2012

ασφαλείας δεν μπορεί να αναιρέσουν την ανάγκη για προσωπική κρίση, μπορούν όμως να βοηθήσουν στην παροχή εύλογης βεβαιότητας ότι οι οικονομικές εκθέσεις υποβάλλονται σύμφωνα με τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές[79].

Ένας από τους βασικούς ρόλους της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνει και την συνεχή παρακολούθηση της διαδικασίας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Στόχος του εσωτερικού ελέγχου είναι αφενός η παρακολούθηση της διαδικασίας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για να διασφαλιστεί η ποιότητα και η ακεραιότητα της παραγωγής αξιόπιστων οικονομικών πληροφοριών και αφετέρου η πρόληψη, η ανίχνευση και η διόρθωση των περιπτώσεων απάτης, ιδιαίτερα στις οικονομικές καταστάσεις, που μπορεί να απειλήσουν την ακεραιότητα και την ποιότητα των εκθέσεων της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας[80].

Οι εργασίες του εσωτερικού ελέγχου έχουν ως στόχο την προστασία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας, από την απάτη και την ανακρίβεια, όπως οι ανακρίβειες που προκύπτουν από δόλια χρηματοοικονομική πληροφόρηση και οι ανακρίβειες που προκύπτουν από την κατάχρηση των περιουσιακών στοιχείων. Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου αποτελεί ένα σημαντικό μηχανισμό εσωτερικής διακυβέρνησης, για την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μιας επιχείρησης[81].

Αντίστοιχα οι Επιτροπές Ελέγχου είναι υπεύθυνες για την εποπτεία της διαδικασίας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κινδύνων και δικλείδων ασφαλείας, διασφαλίζοντας την ακεραιότητα, την ποιότητα και την αξιοπιστία της διαδικασίας. Οι αρχές της χρηστής εταιρικής διακυβέρνησης τονίζουν τη συμβολή της Επιτροπής Ελέγχου για τη βελτίωση της εταιρικής χρηματοοικονομικής αναφοράς. Αυτή πρέπει να βοηθάει το Διοικητικό Συμβούλιο να εκπληρώσει την εποπτεία των καθηκόντων του σχετικά με την χρηματοοικονομική αναφορά και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

Η Ελεγκτική Επιτροπή θα πρέπει να συνεδριάζει συχνά με τους εξωτερικούς ελεγκτές, το διοικητικό συμβούλιο, τους διευθύνοντες συμβούλους για να αξιολογούν και να εκτιμούν την ακεραιότητα και την αξιοπιστία των οικονομικών εκθέσεων. Μαζί με την διοίκηση, η Επιτροπή Ελέγχου θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου συμμετέχει σε όλη την διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι

---

[79] Center for Audit Quality, «Guide to Internal Control Over Financial Reporting», www.thecaq.org

[80] Neculai Tabără, Mihaela Ungureanu, «Internal Audit and its Role in Improving Corporate Government Systems», Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 14(1), 2012

[81] Juarez Pinto, Anisio Candido Pereira, Joshua Onome Imoniana and Marcos Reinaldo Severino Peters, «Role of Internal Audit in Managerial Practice in Organisations», African Journal of Business Management, Vol. 8(2), January, 2014, pp. 68-79

η συμμετοχή των εσωτερικών ελεγκτών στον έλεγχο της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης είναι κατάλληλη.

Οι δραστηριότητες της Επιτροπής Ελέγχου περιλαμβάνουν συνήθως την εξέταση της αξιολόγησης του κινδύνου χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, την εξέταση αν οι ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις και οι σχετικές συστάσεις περιλαμβάνονται στην ετήσια έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, την συζήτηση με τη διοίκηση των σημαντικών ελλείψεων των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας και των πιθανών επιπτώσεων τους στις οικονομικές καταστάσεις και την αξιολόγηση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και των σχετικών γνωστοποιήσεων[82].

5.4 Εσωτερικός Έλεγχος και Απάτη

Η οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων έχει δείξει το γεγονός ότι οι λογιστικές απάτες αποδίδονται επίσης συχνά στην απουσία μηχανισμών ελέγχου. Ως συνέπεια, έχει αναδειχθεί η σχέση μεταξύ εταιρικής διακυβέρνησης, απάτης και εσωτερικού ελέγχου. Ανάλογα, οι πτωχεύσεις πολλών εταιριών τα τελευταία χρόνια τονίζει την σχέση που υπάρχει μεταξύ του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, της διακυβέρνησης και της συνεχιζόμενης δραστηριότητας. Επισημαίνεται ότι κύριος παράγοντας που συμβάλλει στις εταιρικές πτωχεύσεις είναι η απουσία συστήματος εσωτερικού ελέγχου. [83]

Η διοίκηση μιας οικονομικής οντότητας ευθύνεται για τον εντοπισμό και την πρόληψη της απάτης ή του σφάλματος. Για την μείωση της πιθανότητας εμφάνισης απάτης ή σφάλματος, η διοίκηση υιοθετεί συστήματα εσωτερικού ελέγχου και κατάλληλα συστήματα λογιστικής παρακολούθησης. Οι διοικήσεις των επιχειρήσεων καταφεύγουν συχνά στην βοήθεια των εσωτερικών ελεγκτών για την διερεύνηση και αντιμετώπιση περιπτώσεων απάτης, η οποία μπορεί να προσδιοριστεί ως ένας συνδυασμός τριών παραγόντων: του κινήτρου ή της πίεσης, της ευκαιρίας και της στάσης αιτιολόγησης ή της ορθολογικής εξήγησης.

Ως προς πρόληψη και τον έλεγχο της απάτης, ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου είναι κατά κύριο λόγο να εξασφαλίσει ότι η διοίκηση εξετάζει την έκθεση της στον κίνδυνο και να παρέχει μια ανεξάρτητη αξιολόγηση σχετικά με την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια

[82] Center for Audit Quality, «Guide to Internal Control Over Financial Reporting», www.thecaq.org
[83] Arnold Schneider, «Internal Auditing and Real Earnings Management», Journal of Contemporary Issues in Business Research, Volume 2, Issue No. 4, 2013, pp 97-108

των λύσεων του συστήματος εσωτερικού ελέγχου που θεσπίζονται από την διοίκηση ανάλογα με την έκταση της δυνητικής έκθεσης σε κίνδυνο σε διάφορους τομείς των λειτουργικών της οικονομικής μονάδας. Οι εσωτερικοί ελεγκτές, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να έχουν πλήρεις ευθύνες για τον εντοπισμό και την πρόληψη της απάτης και να εφαρμόζουν τέτοιες ενέργειες που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ένα αίσθημα «συνείδησης» μέσα στην ελεγχόμενη οικονομική μονάδα[84].

Οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να προσδιορίζουν αν υπάρχουν ρεαλιστικοί και αντικειμενικοί σκοποί και έχουν καθιερωθεί κατάλληλες πολιτικές εξουσιοδότησης για συναλλαγές. Θα πρέπει να υπάρχουν γραπτές πολιτικές που περιγράφουν τις απαγορευμένες δραστηριότητες και την ενέργεια που απαιτείται οποτεδήποτε ανακαλύπτονται παραβιάσεις, ενώ πρέπει να γίνονται εισηγήσεις για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου για την διευκόλυνση της αποτροπής της απάτης[85].

Η λειτουργία αυτή του εσωτερικού ελέγχου ενισχύεται περαιτέρω μέσω της αποτελεσματικής συνεργασίας του με τους εξωτερικούς ελεγκτές ενισχύοντας τους μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης ως προς τον εντοπισμό και την αποφυγή της απάτης και των σφαλμάτων στις οικονομικές καταστάσεις.

Η Επιτροπή Ελέγχου θα πρέπει να διαδραματίζει ενεργό ρόλο με τη διοίκηση, στην ανίχνευση και αναφοράς οικονομικών θεμάτων. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της, περιλαμβάνεται το σχέδιο εσωτερικού ελέγχου που καλύπτει τον κίνδυνο της απάτης και έναν μηχανισμό για τη διασφάλιση της δυνατότητα να εκφράζει τις αμφιβολίες σχετικά με τη δέσμευση της διοίκησης να εφαρμόζει τις κατάλληλες εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας και αναφέρει πιθανές περιπτώσεις απάτης. Παράλληλα οφείλει να αναλύει τις εκθέσεις σχετικά με τη φύση και την κατάσταση των πιθανών περιπτώσεων απάτης, τα σχετικά διοικητικά προγράμματα καταπολέμησης της απάτης και της ικανότητα της διοίκησης να αντιμετωπίζει μη χρήστες επιρροές.

Η ανάλυση πρόσφατων αποτυχιών των συστημάτων εταιρικής διακυβέρνησης έχουν φέρει στο προσκήνιο διάφορες υποθέσεις κατά τις οποίες οι Επιτροπές Ελέγχου δεν παρακολούθησαν ορθά τις διαδικασίες χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και την προστασία των συμφερόντων των εμπλεκομένων[86].

---

[84] Ionel Bostan, Veronica Grosu, «The Role of Internal Audit in Optimization of Corporate Governance at the Groups of Companies», Theoretical and Applied Economics Volume XVII, No. 2(543), 2010, pp. 89-110

[85] Χρήστος Καζαντζής, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006, σελ 434-436

[86] Neculai Tabără, Mihaela Ungureanu, «Internal Audit and its Role in Improving Corporate Government Systems», Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 14(1), 2012

5.5 Εσωτερικός Έλεγχος και Διαχείριση Κινδύνων

Λόγω των συνεχών αλλαγών στο επιχειρησιακό περιβάλλον, η αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων έχει αναδειχθεί ως ζωτικής σημασίας μέσο για την συνολική μείωση του επιχειρηματικού κινδύνου. Η διοίκηση κάθε οικονομικής οντότητας χρησιμοποιεί την αξιολόγηση των κινδύνων, ως μέρος μιας ευρύτερης διαδικασίας για την εξασφάλιση της επιτυχίας της. Μια καλά σχεδιασμένη και αποτελεσματική διαδικασία διαχείρισης κινδύνου μπορεί να παρέχει εύλογη βεβαιότητα στην διοίκηση σχετικά με την επίτευξη των στόχων μιας οικονομικής οντότητας .Η διαχείριση των κινδύνων αποκτά όλο και μεγαλύτερη περισσότερη προσοχή με την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού προγράμματος διαχείρισης κινδύνων που απαιτεί χρόνο και πειθαρχία.

Τα τελευταία χρόνια, η διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου έχει παίξει σημαντικό ρόλο για τις επιχειρήσεις. Όλο και περισσότερες επιχειρήσεις θεωρούν την διαχείριση των κινδύνων ως μια θεμελιώδη διαδικασία για τις επιχειρησιακές λειτουργίες. Καθώς η οικονομική κρίση επηρεάζει όλο και περισσότερο τις οικονομικές δραστηριότητες, ο βασικός στόχος πολλών διευθυντών εσωτερικού ελέγχου είναι να βρουν τρόπους για να προσθέσουν αξία στις επιχειρήσεις τους.

Ο κύριος λόγος που διαμόρφωσε την σημερινή οικονομική κατάσταση στον επιχειρηματικό κόσμο είναι οι αναποτελεσματικές πρακτικές που σχετίζονται με τη διαχείριση του κινδύνου . Υπάρχει διάχυτη η αντίληψη ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι ζωτικής σημασίας για τον εντοπισμό των κινδύνων που προκύπτουν λόγω των διεθνών οικονομικών συνθηκών[87].

Μέσω της εξέλιξης του τα τελευταία χρόνια ο εσωτερικός έλεγχος έχει γίνει ένα ισχυρό εργαλείο για την ανίχνευση των κυριότερων κινδύνων κάθε οικονομικής μονάδας. Η χρήση αποτελεσματικών συστημάτων διαχείρισης κινδύνου τονίζει τη σημασία που έχει η εταιρική διακυβέρνηση για όλους τους τύπους των επιχειρήσεων. Έχει δοθεί ιδιαίτερη προσοχή για τον εσωτερικό έλεγχο, καθώς οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να εξετάζουν και αξιολογούν τις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζονται από την διοίκηση, να

[87] Michalis Bekiaris, Thanasis Efthymiou, Andreas G. Koutoupis, « Economic Crisis Impact on Corporate Governance and Internal Audit: The Case of Greece», Corporate Ownership & Control , Volume 11, Issue 1, Fall 2013, pp.55-64

ελέγχουν αν οι διαδικασίες είναι επαρκείς και αποτελεσματικές, και, τέλος, να συντάσσουν εκθέσεις και συστάσεις για την βελτίωσή τους[88].

Ο κίνδυνος δημιουργεί μια αβεβαιότητα ως προς τα γεγονότα και τα αποτελέσματα που μπορούν να επιδράσουν στην επίτευξη των στόχων και σκοπών μιας οικονομικής οντότητας. Τόσο το εσωτερικό όσο και εξωτερικό περιβάλλον μπορούν να συμβάλλουν στην δημιουργία νέων κινδύνων για την λειτουργία μιας επιχείρησης.

Κάθε εταιρία αντιμετωπίζει διαφορετικούς κινδύνους, με βάση τους επιχειρηματικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς, τεχνολογικούς, πολιτιστικούς και άλλους παράγοντες και μπορούν να διακριθούν σε διάφορες κατηγορίες, όπως επιχειρηματικός, πιστωτικός, ρευστότητας, λειτουργικός, περιβαλλοντικός, νομοθετικός, πολιτικός, φήμης κα.

Στα πλαίσια αυτά, στόχος των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων αποτελεί ο εντοπισμός και η μείωση των κινδύνων που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την λειτουργία μιας επιχείρησης.

Διεθνώς γίνεται δεκτό πως υπάρχει σημαντική σχέση μεταξύ διαχείρισης κινδύνων και εσωτερικού ελέγχου. Εξάλλου, η αξιολόγηση των κινδύνων αποτελεί ένα από τα πέντε συστατικά στοιχεία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, που συμβάλλει στην αποτελεσματική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.

Χάρη στις ελεγκτικές εργασίες που εκτελούνται, ο εσωτερικός έλεγχος προσθέτει αξία τόσο με την ανάλυση των κινδύνων στους οποίους μια επιχείρηση εκτίθεται όσο και με τις συστάσεις που κάνει προς την διοίκηση. Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου είναι ένα μέσο ελέγχου και συστηματικής επαλήθευσης της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων μιας εταιρίας, που αξιολογεί το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της και τις διοικητικές και επαγγελματικές διαδικασίες της, αναλύοντας τις αποτυχίες και τον συνεπαγόμενο κίνδυνο και προτείνει βελτιώσεις για την αποκατάσταση των ανωμαλιών και την προστασία των περιουσιακών στοιχείων της.[89]

Ο πυρήνας του ρόλου του εσωτερικού ελέγχου όσον αφορά την διαχείριση κινδύνων είναι να παρέχει αντικειμενική διαβεβαίωση προς το Διοικητικό Συμβούλιο για την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης κινδύνων. Έρευνες έχουν δείξει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο και οι εσωτερικοί ελεγκτές συμφωνούν ότι οι δύο πιο σημαντικοί τρόποι με τους οποίους ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει αξία για μια επιχείρηση είναι η παροχή αντικειμενικής

---

[88] Victor Munteanua, Dragos Laurentiu Zaharia, « Current Trends in Internal Audit», 5th World Conference on Educational Sciences 2013, Procedia - Social and Behavioral Sciences 116, 2014 , pp. 2239 – 2242

[89] Juarez Pinto, Anisio Candido Pereira, Joshua Onome Imoniana and Marcos Reinaldo Severino Peters, «Role of Internal Audit in Managerial Practice in Organisations», African Journal of Business Management, Vol. 8(2), January, 2014, pp. 68-79

διαβεβαίωσης ότι οι σημαντικότεροι κίνδυνοι διαχειρίζονται κατάλληλα και η παροχή διαβεβαίωσης ότι το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου λειτουργούν αποτελεσματικά[90].

Ο εσωτερικός έλεγχος βέβαια δεν μπορεί να δώσει μια πλήρη διαβεβαίωση ότι δεν υπάρχει καμία δυσλειτουργία ή ότι οι δραστηριότητες που υπόκεινται σε έλεγχο προστατεύονται λόγω του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, αλλά, μπορεί να δώσει εύλογη βεβαιότητα ότι οι κίνδυνοι που εντοπίζονται, διατηρούνται υπό έλεγχο. Ένας αποτελεσματικός έλεγχος εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο οι πληροφορίες συλλέγονται, αναλύονται και αναφέρονται. Η έννοια της εύλογης διασφάλισης αντανακλά δύο έννοιες. Κατ 'αρχάς, η αβεβαιότητα και ο κίνδυνος αφορούν το μέλλον, που δεν μπορεί να προβλεφθεί με ακρίβεια. Δεύτερον, οι κίνδυνοι για την επίτευξη των στόχων έχουν μειωθεί σε ένα αποδεκτό επίπεδο[91].

Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να έχουν μια καλή κατανόηση των λειτουργιών που πραγματοποιεί μια επιχείρηση, προκειμένου να είναι σε θέση να παρακολουθούν την κατάσταση και να αξιολογούν τις αλλαγές στις οποίες η ίδια η οικονομική οντότητα υπόκειται. Θα πρέπει να γνωρίζουν τις αλλαγές και να βοηθούν στον εντοπισμό νέων κινδύνων που η διοίκηση μπορεί να αντιμετωπίσει.

Μπορεί να υποστηριχθεί πως οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι προσθέτουν αξία σε μια οικονομική οντότητα με την αποφυγή απωλειών λόγω των ενεργειών τους αλλά και με την προσπάθεια που καταβάλλουν για να εξοικονομήσουν χρήματα και ευκαιρίες[92]. Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή μπορεί να ενισχυθεί από την τρέχουσα οικονομική κρίση, με την προώθηση της δημιουργία ολοκληρωμένων διαδικασιών διαχείρισης των κινδύνων ή την αύξηση των υφιστάμενων διαδικασιών σε ολόκληρη την επιχείρηση. Τα εργαλεία που οφείλει ο εσωτερικός έλεγχος να χρησιμοποιήσει περιλαμβάνουν: την αξιολόγηση των δυνατοτήτων της εταιρίας, την συνεργασία με άλλες λειτουργίες, την συμμετοχή σε συναντήσεις με τους σημαντικότερους μετόχους, την ενίσχυση της επικοινωνίας, την αξιολόγηση των εσωτερικών δικλείδων ασφαλείας και την ανταπόκριση στις εξελισσόμενες πρακτικές.

---

[90] The Institute of Internal Auditors, «The Role of Internal Auditing in Enterprise –Wide Risk Management», Position Paper, January 2009

[91] Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), «Improving Organizational Performance and Governance», February 2014

[92] Dragos Laurentiu Zahariaa, Andreea Lazar, Doina Maria Tileac, « The Role of Internal Audit regarding the Corporate Governance and the Current Crisis», 5th World Conference on Educational Sciences - WCES 2013, Procedia - Social and Behavioral Sciences 116, 2014, pp. 4819 – 4823

5.6 Σχέση Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου

Η συνεργασία του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, έχει λάβει σημαντική προσοχή, ιδιαίτερα κατά τα τελευταία χρόνια, λόγω της κατανόησης ότι τα ισχυρά συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης βοηθούν στην ελαχιστοποίηση των καταστροφικών συνεπειών της εταιρικής κατάρρευσης. Οι Επιτροπές Ελέγχου των διοικητικών συμβουλίων, ο εσωτερικός καθώς και ο εξωτερικός έλεγχος αποτελούν τρεις παράγοντες της εταιρικής διακυβέρνησης που διασφαλίζουν την αξιοπιστία των οικονομικών εκθέσεων. Ο εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος βοηθούν στην αποτελεσματικότητα της Επιτροπής Ελέγχου και χρησιμεύουν ως πηγή πληροφοριών για τα Διοικητικά Συμβούλια.

Τόσο οι εσωτερικοί όσο και οι εξωτερικοί ελεγκτές ενδιαφέρονται για την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των οικονομικών πληροφοριών που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις. Για τον λόγο αυτό, οι εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την εργασία των εσωτερικών ελεγκτών, χωρίς να προκύπτουν αμφιβολίες. Για να συμβεί όμως αυτό, θα πρέπει να διαπιστωθεί η ορθή λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και η ορθή εφαρμογή των κατάλληλων ελεγκτικών προτύπων

Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου καθορίζεται από τη διοίκηση, και οι στόχοι του στόχους διαφέρουν από εκείνους του εξωτερικού ελεγκτή ο οποίος ορίζεται για να ελέγξει αν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη λάθη και ανακρίβειες. Οι στόχοι της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου ποικίλουν ανάλογα με τις απαιτήσεις της διοίκησης. Ο εξωτερικός ελεγκτής πρέπει να εξασφαλίζει την επαρκή κατανόηση των δραστηριοτήτων του εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων και για το σχεδιασμό και την εκτέλεση περαιτέρω ελεγκτικών διαδικασιών[93].

Το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο 610 παρέχει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με στήριξη των εξωτερικών ελεγκτών στην εργασία των εσωτερικών ελεγκτών κατά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων. Η εξάρτηση των εξωτερικών ελεγκτών από το έργο του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να προκαλέσει μια σημαντική εξοικονόμηση κόστους μέσω της μείωσης του χρόνου εργασίας τους. Οι εξωτερικοί ελεγκτές αξιολογούν το έργο του εσωτερικού ελέγχου ώστε να προσδιοριστεί η έκταση της εξάρτησής τους από αυτό. Η εξάρτηση αυτή θεωρείται ως μια περιοχή όπου ο εσωτερικός έλεγχος προσθέτει αξία μέσω της μείωσης των ελεγκτικών αμοιβών. Μια τέτοια εξοικονόμηση κόστους γεννά

[93] Atanasiu Pop, Cristina Bota-Avram, Florin Bota-Avram, «The Relationship between Internal and External Audit»,Annales Universitas Apulensis Series Oeconomica, vol. 1, issue 10, 2008

αναμφισβήτητα το ενδιαφέρον των άλλων δύο συνιστωσών της εταιρικής διακυβέρνησης να προωθήσουν τη συνεργασία εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου.

Η πρόθεση για μείωση του κόστους του εξωτερικού ελέγχου σε μια προσπάθεια μείωσης των αμοιβών ελέγχου και διατήρησης της ανταγωνιστικότητας παρακινεί τους εξωτερικούς ελεγκτές να βασιστούν στο έργο των εσωτερικών ελεγκτών. Επιπλέον, η καλύτερη γνώση μιας ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας από τους εσωτερικούς ελεγκτές προσφέρει στους εξωτερικούς ελεγκτές την δυνατότητα να μειώσουν τον ελεγκτικό κίνδυνο. Οι εσωτερικοί ελεγκτές μπορούν να βοηθήσουν τους εξωτερικούς ελεγκτές να κατανοήσουν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που έχει σχεδιαστεί και εφαρμοστεί πριν οποιαδήποτε ελεγκτική εργασία εφαρμοστεί. Από την άλλη, οι εξωτερικοί ελεγκτές μπορούν να εξετάζουν τις εκθέσεις των εσωτερικών ελεγκτών για σχόλια σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και για άλλα θέματα που αφορούν τις δραστηριότητες της ελεγχόμενης εταιρίας, καθώς και τα αποτελέσματα των ελέγχων προηγούμενων ετών. Επιπλέον, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να φανεί χρήσιμος στους εξωτερικούς ελεγκτές για την επιλογή δείγματος προς εξέταση ή την αποστολή επιβεβαιωτικών επιστολών προς τις τράπεζες και τους πιστωτές[94]. Μεγάλο μέρος του έργου του εσωτερικού ελέγχου, μπορεί να είναι χρήσιμο για τους εξωτερικούς ελεγκτές βοηθώντας τους για τον προσδιορισμό της φύσης, του χρόνου και της έκτασης των ελεγκτικών εργασιών τους[95]. Διαφορετικά, οι εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να προβούν σε επιπρόσθετες χρονοβόρες ελεγκτικές διαδικασίες.

Η ποιότητα και η απόδοση στην εργασία του εσωτερικού ελέγχου είναι πιο σημαντικός παράγοντας που καθορίζει το βαθμό εξάρτησής των εξωτερικών ελεγκτών από το έργο του εσωτερικού ελέγχου. Προκειμένου δηλαδή να αποφασίσουν σχετικά με την έκταση της εξάρτησης από το έργο των εσωτερικών ελεγκτών, οι εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να κρίνουν και να αξιολογήσουν την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου. Παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη αποτελούν το εύρος της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου που σχετίζεται με τη φύση και την έκταση των εργασιών που εκτελούνται, η οργανωτική κατάσταση και η θέση του εσωτερικού ελέγχου μέσα στην ελεγχόμενη οικονομική μονάδα, η αντικειμενικότητα, η τεχνική ικανότητα και επάρκεια των εσωτερικών ελεγκτών και η δέουσα επαγγελματική επιμέλεια τους. Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας που αξιολογούν επίσης οι εξωτερικοί ελεγκτές είναι ο εγγενής κίνδυνος. Όταν ο εγγενής κίνδυνος είναι υψηλός, οι εξωτερικοί ελεγκτές εξετάζουν τη φύση των εργασιών που εκτελούνται από τους

---

[94] Ηλιάνα Ζαφειράκου, Παναγιώτης Ταχυνάκης, «Ο εσωτερικός έλεγχος των ελληνικών επιχειρήσεων: Εμπειρική προσέγγιση», ΣΠΟΥΔΑΙ, Τεύχος 57, No.1, 2007, σελ. 658-679

[95] Alan Reinstein, Gerald H. Lander, Thomas A. Gavin, « The External Auditor′s Consideration of the Internal Audit Function», Managerial Auditing Journal, Vol. 9 Iss 7, 1994, pp. 29 - 36

εσωτερικούς ελεγκτές μόνο όταν η αντικειμενικότητα των εσωτερικών ελεγκτών είναι υψηλή[96].

Συνολικά, οι διεθνείς έρευνες υποδεικνύουν ότι οι επιχειρήσεις μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα της εταιρικής διακυβέρνησης με την ενίσχυση του εσωτερικού ελέγχου και προώθηση της συνεργασίας των εσωτερικών-εξωτερικών ελεγκτών[97]. Οι εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να συνεδριάζουν τακτικά, να συνεργάζονται και να υποστηρίζονται, με τον εντοπισμό και την εφαρμογή δραστηριοτήτων για να επιτευχθούν οι κοινοί στόχοι και των δύο ομάδων. Μεταξύ αυτών των δύο λειτουργιών μπορούν να αναγνωριστούν κάποιες συμπληρωματικές σχέσεις. Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί συμπλήρωμα του εξωτερικού ελέγχου, επειδή σε αυτές τις επιχειρήσεις στις οποίες εφαρμόζεται η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, ο εξωτερικός ελεγκτής εκτιμά με διαφορετικό τρόπο την κανονικότητα, την ειλικρίνεια και εύλογη παρουσίαση των αποτελεσμάτων και των οικονομικών καταστάσεων. Από την άλλη, ο εξωτερικός έλεγχος είναι ένα συμπλήρωμα του εσωτερικού ελέγχου, καθώς ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί να έχει σημαντικά οφέλη, ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων του εξωτερικού ελέγχου, προκειμένου να εκφράσει τη γνώμη του ή να υποστηρίζουν τις συστάσεις του[98].

---

[96] Hasnah Haron, Andrew Chambers, Rozaldy Ramsi, Ishak Ismail, « The Reliance of External Auditors on Internal Auditors», Managerial Auditing Journal, Vol. 19 Iss 9, 2004, pp. 1148 - 1159

[97] Dessalegn Getie Mihret, Mengistu Amare Admassu, « Reliance of External Auditors on Internal Audit Work: A Corporate Governance Perspective», International Business Research, Vol. 4, No. 2, April 2011, pp. 67-79

[98] Atanasiu Pop, Cristina Bota-Avram, Florin Bota-Avram, «The Relationship between Internal and External Audit»,Annales Universitas Apulensis Series Oeconomica, vol. 1, issue 10, 2008

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κάθε μορφή αποτελεσματικού ελέγχου μπορεί να παρέχει σημαντικά οφέλη για κάθε οικονομική μονάδα και να συμβάλλει θετικά στην λειτουργία και τη επιτυχία της. Η παρούσα εργασία επικεντρώθηκε στις διαδικασίες και τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου ως εργαλείο λήψης αποφάσεων για κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα.

Τα τελευταία χρόνια, όλες οι εταιρίες προσπαθούν να δραστηριοποιηθούν και να επιβιώσουν μέσα σε ένα δυσμενές οικονομικό περιβάλλον. Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου έχει προκύψει από την ανάγκη για καλύτερη παρακολούθηση των δραστηριοτήτων μιας εταιρίας και θεωρείται ένα διοικητικό εργαλείο που προσθέτει αξία και παρέχει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Οι τρέχουσες οικονομικές συνθήκες, η οικονομική αποτυχία μεγάλων επιχειρήσεων , η σημαντική πτώση της οικονομικής δραστηριότητας και η αποκάλυψη μεγάλων εταιρικών σκανδάλων έχουν αναβαθμίσει την σημασία που αποδίδουν οι επιχειρήσεις στις διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου

Οι συνθήκες αυτές αναγκάζουν τις υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου να προβληματιστούν σχετικά με τον ρόλο, την εστίασή τους, τη συμβολή και το μέγεθος τους. Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει αφενός τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και αφετέρου έχει αναδείξει τη σημασία του για την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου μέσα σε μια επιχείρηση θα πρέπει να είναι δυναμικός και συνεχώς μεταβαλλόμενος έτσι ώστε να καλύπτει τις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της, καθώς αποτελεί έναν από τους πυλώνες της εταιρικής διακυβέρνησης, υποστηρίζοντας την διοίκηση μιας οικονομικής μονάδας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και βελτίωσης της απόδοσης της. Συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της επιχείρησης μέσα από μια ηθική και αποτελεσματική διακυβέρνηση.

Στόχος της εργασίας αυτής αποτέλεσε η θεωρητική διερεύνηση του ρόλου και της σημασίας του εσωτερικού ελέγχου μέσα σε μια επιχείρηση. Διαπιστώθηκε η σημασία του εσωτερικού ελέγχου και τα πολλαπλά οφέλη που μπορεί να προσφέρει σε μια επιχείρηση, ενισχύοντας την εταιρική διακυβέρνηση, την λήψη διοικητικών αποφάσεων, την χρηματοοικονομική πληροφόρηση, την διαδικασία διαχείρισης των κινδύνων, καθώς και την ποιότητα της λειτουργίας του εξωτερικού ελέγχου.

Τα παραπάνω διαπιστώθηκαν μέσω της θεωρητικής μελέτης και της επισκόπησης της διεθνούς βιβλιογραφίας που έχει αναπτυχθεί για το θέμα αυτό. Είναι γεγονός πως η

υπάρχουσα βιβλιογραφία είναι σχετικά πλούσια πάνω στο αντικείμενο του εσωτερικού ελέγχου, αν και πάντα υπάρχουν περιθώρια για μεταγενέστερες έρευνες πάνω σε αυτό. Οι περιορισμοί της συγκεκριμένης εργασίας ήταν αυτή ακριβώς η απουσία εμπειρικής διερεύνησης του αντικειμένου.

Θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη η διεξαγωγή μιας εμπειρικής έρευνας με βάση συγκεκριμένες μεταβλητές σχετικά με τις συνθήκες, την θέση και τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου μέσα μια οικονομική οντότητα κατά τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες, προκειμένου να διερευνηθεί κατά πόσο έχει επηρεαστεί ο εσωτερικός έλεγχος από αυτές και να αναδειχθεί ακόμη περισσότερο η σπουδαιότητα του, ενισχύοντας τα συμπεράσματα που διαπιστώνονται από την παρούσα μελέτη.

Συμπερασματικά, η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι απαραίτητη για κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα, έτσι ώστε οι οικονομικές οντότητες να μπορούν να δραστηριοποιούνται και να εκπληρώνουν την αποστολή τους και τους στρατηγικούς στόχους τους κατά τρόπο ασφαλές, αποδοτικό, αποτελεσματικό και οικονομικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Απόφαση 5/204/14-11-2000 του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, «Κανόνες συμπεριφοράς των εταιριών που έχουν εισαγάγει τις μετοχές τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και των συνδεομένων με αυτές προσώπων», Φ.Ε.Κ. 1487 Β/16.12.2000, Φ.Ε.Κ. 110Α/17.5.2002

Ζαφειράκου Ηλιάνα και Ταχυνάκης Παναγιώτης, «Ο εσωτερικός έλεγχος των ελληνικών επιχειρήσεων: Εμπειρική προσέγγιση», ΣΠΟΥΔΑΙ, Τεύχος 57, Νο.1, 2007

Καζαντζής Χρήστος, «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων», Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., 2006

Νεγκάκης Χρήστος και Ταχυνάκης Παναγιώτης, «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα 2013

Νόμος 3016/2002, «Για την εταιρική διακυβέρνηση, θέματα μισθολογίου και άλλες διατάξεις.», ΦΕΚ Α’ 110/ 17.5.2002

Νόμος 3492/2006, «Οργάνωση συστήματος ελέγχου για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Κρατικού και των εκτός του Κρατικού Προϋπολογισμού φορέων και άλλες διατάξεις.», ΦΕΚ Α΄ 210 / 5.10.2006

Νόμος 3601/07, «Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ 178 Α/1-8-2007

Νόμος 3693/2008, «Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/43/ΕΚ περί υποχρεωτικών ελέγχων των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου και άλλες διατάξεις»

Νόμος 4002/11, «Τροποποίηση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου - Ρυθμίσεις για την ανάπτυξη και τη δημοσιονομική εξυγίανση - Θέματα αρμοδιότητας Υπουργείων Οικονομικών, Πολιτισμού και Τουρισμού και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.»,

Πράξη Διοικητή Τράπεζας της Ελλάδος 2577/9.3.2006, «Πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και σχετικές αρμοδιότητες των διοικητικών τους οργάνων.»

ΣΕΒ, «Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης ΣΕΒ για τις Εισηγμένες Εταιρείες», Ιανουάριος 2011

The Institute of Internal Auditors, « Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου», na.theiia.org, 2013

The Institute of Internal Auditors, « Κώδικας Δεοντολογίας», na.theiia.org, 2009

Bekiaris Michalis, Efthymiou Thanasis and Koutoupis G. Andreas, « Economic Crisis Impact on Corporate Governance and Internal Audit: The Case of Greece», Corporate Ownership & Control , Volume 11, Issue 1, Fall 2013

Bostan Ionel and Grosu Veronica, «The Role of Internal Audit in Optimization of Corporate Governance at the Groups of Companies», Theoretical and Applied Economics Volume XVII, No. 2(543), 2010

Center for Audit Quality, «Guide to Internal Control over Financial Reporting», www.thecaq.org

Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), « Internal Control - Integrated Framework», May 2013

D'Silva Kenneth and Ridley Jeffrey, «Internal Auditing's International Contribution to Governance», Int. J. Business Governance and Ethics, Vol. 3, No. 2, 2007

Haron Hasnah , Chambers Andrew , Ramsi Rozaldy and Ismail Ishak, « The Reliance of External Auditors on Internal Auditors», Managerial Auditing Journal, Vol. 19 Iss 9, 2004

Mihret Dessalegn Getie and Admassu Mengistu Amare, « Reliance of External Auditors on Internal Audit Work: A Corporate Governance Perspective», International Business Research, Vol. 4, No. 2, April 2011

Munteanua Victor and Zaharia Dragos Laurentiu , « Current Trends in Internal Audit», 5th World Conference on Educational Sciences 2013, Procedia - Social and Behavioral Sciences 116, 2014

Pinto Juarez, Pereira Anisio Candido, Imoniana Joshua Onome and Severino Peters Marcos Reinaldo, «Role of Internal Audit in Managerial Practice in Organisations», African Journal of Business Management, Vol. 8(2), January, 2014

Pop Atanasiu, Bota-Avram Cristina, Bota-Avram Florin, «The Relationship between Internal and External Audit»,Annales Universitas Apulensis Series Oeconomica, vol. 1, issue 10, 2008

Popescu Silvia and Omran Abdelnaser, «Managing Risk and Internal Auditing», IJRRAS 9 (1), October 2011

Prawitt F. Douglas, Smith L. Jason and Wood A. David, « Internal Audit Quality and Earnings Management», he Accounting Review, Vol. 84, No. 4, 2009

Reinstein Alan , Lander H. Gerald and Gavin A. Thomas , « The External Auditor′s Consideration of the Internal Audit Function», Managerial Auditing Journal, Vol. 9 Iss 7, 1994

Schneider Arnold, «Internal Auditing and Real Earnings Management», Journal of Contemporary Issues in Business Research, Volume 2, Issue No. 4, 2013

Tabără Neculai and Ungureanu Mihaela, «Internal Audit and its Role in Improving Corporate Government Systems», Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 14(1), 2012

The Institute of Internal Auditors, «The Role of Internal Auditing in Enterprise –Wide Risk Management», Position Paper, January 2009

The Institute of Internal Auditors Research Foundation « Internal Auditing: History, Evolution, and Prospects», 2003

The Institute of Internal Auditors Research Foundation, « Internal Auditing's Role in Risk Management», IIARF White Paper, March 2011

Vanasco R. Rocco, «The Audit Committee: An International Perspective», Managerial Auditing Journal, Vol. 9 No. 8, 1994

Zahariaa Dragos Laurentiu, Lazar Andreea and Tileac Doina Maria, « The Role of Internal Audit regarding the Corporate Governance and the Current Crisis», 5th World Conference on Educational Sciences - WCES 2013, Procedia - Social and Behavioral Sciences 116, 2014